

**Nazirlər
Kabinetinin
yeni tərkibi
təsdiqlənib**

2

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2020-ci il 17 aprel tarixli 140 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmiş «Orta ixtisas təhsili üzrə ixtisasların Təsnifatı»nda dəyişiklik edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin QƏRARI

2

**Milli Məclisin
Səhiyyə komitəsi
bir sıra qanunlara
təklif olunan
dəyişiklikləri
müzakirə edib**

2

TİBB

Azərbaycan Respublikası
Səhiyyə Nazirliyi

qəzeti

№ 03-04 (787) Fevral-mart 2024-cü il

Qəzet 1991-ci ildən nəşr olunur

www.tibbqazeti.az

Səhiyyə Nazirliyində UNICEF-in ölkəmizdəki nümayəndəsi ilə görüş keçirilib

3

Milli Məclisin komitə iclasında ombudsmanın sağlamlığın qorunması ilə bağlı təklifləri səsləndirilib

2

Səhiyyə Nazirliyi Füzuli şəhərində uşaqların kompleks tibbi müayinəsinə təşkil edib

7

JBA GROUP
Healthcare Solutions

**Tibbi Avadanlıq
və
Xəstəxana həlləri**

info.jba.az
www.jba.az

Əczaçılıq xəbərləri

Analitik Ekspertiza Mərkəzi

6

Aforizm

Həyatı dərk edən daha tələsmir.
Ömər Xəyyam

Nazirlər Kabinetinin yeni tərkibi təsdiqlənib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev «Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin yeni tərkibi haqqında» Sərəncam imzalayıb.

Bu sənədlə dövlət başçısı hökumətin yeni tərkibini təsdiqləyib. Sərəncama əsasən, Yaqub Abdulla oğlu Eyyubov Baş nazirin birinci müavini, Əli Cavad oğlu Əhmədov və Şahin Abdulla oğlu Mustafayev Baş nazirin müavinləri təyin ediliblər.

Sənədlə Nazirlər Kabinetinin digər üzvləri – nazirlər, Dövlət Komitələrinin sədrləri, Dövlət Xidmətlərinin rəisləri, Dövlət Agentliklərinin sədrləri də təsdiq olunub.

Teymur Yusif oğlu Musayev Azərbaycan Respublikasının səhiyyə naziri vəzifəsinə təyin edilib.

Milli Məclisin Səhiyyə komitəsi bir sıra qanunlara təklif olunan dəyişiklikləri müzakirə edib

Milli Məclisin Səhiyyə komitəsinin növbəti iclası keçirilib.

Parlamentin Mətbuat və ictimaiyyətlə əlaqələr şöbəsindən verilən məlumata görə, iclası açan komitə sədri Əhliman Əmiraslanov gündəliyə «Qida təhlükəsizliyi haqqında» Azərbaycan Respublikasının 2022-ci il 5 may tarixli 523-VIQ nömrəli Qanununun icrası ilə əlaqədar olaraq, bəzi qanunlarda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsinin daxil edildiyini bildirib.

Əhliman Əmiraslanov məlumat verib ki, komitənin profilinə uyğun olaraq baxılacaq qanun layihəsi «Sanitariya-epidemioloji salamatlıq haqqında», «Yod çatışmazlığı xəstəliklərinin kütləvi profilaktikası məqsədi ilə duzun yodlaşdırılması haqqında», «Körpələrin və erkən yaşlı uşaqların qidalanması haqqında», «Şəkərli diabet xəstəliyinə tutulmuş şəxslərə dövlət qayğısı haqqında» qanunlara dəyişiklikləri nəzərdə tutur. Təklif olunan dəyişikliklər həmin qanunların «Qida təhlükəsizliyi haqqında» Qanuna uyğunlaşdırılması məqsədi daşıyır. Komitə sədri dəyişikliklərin əhalinin həyat və sağlamlığının qorunması baxımından əhəmiyyətini diqqətə çatdırıb.

Sənədlə bağlı ətraflı məlumat verən Milli Məclis Aparatı-

nın Sosial qanunvericilik şöbəsinin müdiri Adil Vəliyev müzakirəyə çıxarılan qanun layihəsində səhiyyə qanunvericiliyinə aid dəyişiklikləri sistemləşdirilmiş şəkildə diqqətə çatdıraraq bildirib ki, bu dörd qanunda ümumilikdə 20 maddə üzrə 31 dəyişiklik nəzərdə tutulub. Şöbə müdiri qeyd edib ki, layihədə bir sıra terminlərin, anlayışların dəqiqləşdirilməsi və əvəz edilməsi təklif olunub. Eyni zamanda, «Qida təhlükəsizliyi haqqında» Qanununun qəbulu ilə «Yeyinti məhsulları haqqında» Qanun ləğv edildiyinə görə, qanunların mətnində ləğv edilmiş qanuna istinadın qəbul edilmiş qanunla əvəz edilməsi, həmçinin qida məhsullarının təhlükəsizliyini təsdiq edən sənədlərin adlarının «Qida təhlükəsizliyi haqqında» Qanuna uyğun olaraq verilməsi nəzərdə tutulub.

Məsələ ilə bağlı çıxış edən komitə sədrinin müavini Rəşad Mahmudov, komitə üzvləri Kamil Əliyeva, Müşfiq Məmmədli, Soltan Məmmədov, Məlahət İbrahimqızı, İlham Məmmədov və Kamaləddin Qafarov təklif olunan dəyişikliklərlə bağlı fikirlərini bildirdilər, rəy və təkliflərini səsləndirdilər.

Müzakirələrin yekununda qanun layihəsi baxılmaq üçün Milli Məclisin plenar iclasına tövsiyə olunub.

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2020-ci il 17 aprel tarixli 140 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmiş «Orta ixtisas təhsili üzrə ixtisasların Təsnifatı»nda dəyişiklik edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin QƏRARI

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 119-cu maddəsinin səkkizinci abzasını rəhbər tutaraq, Azərbaycan Respublikası Səhiyyə Nazirliyinin təklifini nəzərə alaraq Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti **qərara alır:**

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2020-ci il 17 aprel tarixli 140 nömrəli Qərarı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2020, № 4, maddə 487 (Cild I)) ilə təs-

diq edilmiş «Orta ixtisas təhsili üzrə ixtisasların Təsnifatı»nın «7. Səhiyyə, rifah və xidmət ixtisasları qrupu» hissəsinə aşağıdakı məzmununda 7.18-ci bənd əlavə edilsin:

«7.18. 040718 Optometriya».

Əli ƏSƏDOV,
Azərbaycan Respublikasının Baş naziri
Bakı şəhəri, 3 fevral 2024-cü il

Səhiyyə Nazirliyinin rəhbərliyi Xocalı soyqırımını qurbanlarının xatirəsini ehtiramla yad edib

Müasir tariximizin ən dəhşətli faciələrindən biri olan Xocalı soyqırımının 32-ci ildönümü ilə əlaqədar Səhiyyə Nazirliyinin

rəhbər şəxsləri Xətai rayonunda faciə qurbanlarının xatirəsinə ucaldılmış «Ana harayı» abidəsini ziyarət ediblər.

Abidə önünə gül dəstələri qoyulub, faciə qurbanlarının xatirəsi ehtiramla yad edilib. Xalqımız bu faciəni heç vaxt unutmayacaq.

Milli Məclisin komitə iclasında ombudsmanın sağlamlığın qorunması ilə bağlı təklifləri səsləndirilib

Milli Məclisin İnsan hüquqları komitəsinin iclasında Azərbaycan Respublikasının İnsan hüquqları üzrə müvəkkilinin (ombudsman) 2023-cü il üçün illik hesabatı müzakirə olunub.

AZƏRTAC-ın verdiyi xəbərə görə, ölkədə insan hüquqlarının qorunması müddəalarını özündə əks etdirən hesabat məruzəsi «Azərbaycan Respublikasının İnsan hüquqları üzrə müvəkkili

Hesabatda «Sağlamlıq haqqında tibbi arayış»ların, o cümlədən iş girmədən əvvəl müayinə, təhsil müəssisələrinə daxil olma ilə bağlı müayinə (18 yaşdan yuxarı), sığorta ilə bağlı müayinə (18 yaşdan yuxarı), inzibati məqsədlərlə digər müayinələr (18 yaşdan yuxarı), 1 ay ərzində təkrar müraciət zamanı (18 yaşdan yuxarı) tibbi xidmətlər üzrə tibbi ara-

(ombudsman) haqqında» Azərbaycan Respublikası Konstitusiyası Qanununun 14-cü maddəsinə uyğun olaraq hazırlanıb.

2023-cü il üzrə məruzədə ombudsmanın Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasında və ölkəmizin tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələrdə təsbit olunmuş, dövlət və yerli özünüidarə orqanları, vəzifəli şəxslər tərəfindən pozulan insan hüquqları və azadlıqlarının bərpa edilməsi, insan hüquqları pozuntularının qarşısının alınması sahəsində fəaliyyəti, hüquqi maarifləndirmə və elmi-analitik işin nəticələri, ictimaiyyətlə və vətəndaş cəmiyyəti institutları ilə əməkdaşlığı, beynəlxalq əlaqələri, həmçinin insan və vətəndaş hüquq və azadlıqlarının daha səmərəli təmin edilməsinə yönəlmiş təklif və tövsiyələri öz əksini tapıb.

Ombudsmanın 2023-cü il üzrə hesabatı ilə bağlı vətəndaşların hüquqlarının qorunması istiqamətində 77 təklifdən ibarət təkliflər siyahısında sağlamlığın qorunması hüququnun effektiv təmin edilməsi məqsədilə irəli sürülən bəzi məsələlər də yer alıb. Belə ki, Azərbaycan Respublikasının insan hüquqları üzrə müvəkkili bu məqsədlə bütün tibb xidmətlərinin və xəstəliklərin icbari tibbi sığorta hesabına həyata keçirilməsini təklif edir.

yışların və digər tibbi arayışların icbari tibbi sığorta çərçivəsində verilməsi təklifi də yer alıb.

İnsan hüquqları üzrə müvəkkilin məruzəsində dövlət hesabına verilən dərmanların siyahısının genişləndirilməsi də təklif edilir.

Məruzədə hepatit, şəkərli diabet, hemofiliya, talassemiya və bu kimi başqa xəstəliklərdən əziyyət çəkən, xüsusilə aztəminatlı ailələrdən və əhalinin həssas qruplarından olan vətəndaşlarımızın mövcud durumu nəzərə alınaraq, dövlət büdcəsi hesabına verilən dərmanların və digər vasitələrin daha keyfiyyətliliyi ilə əvəz edilməsi və siyahısının real ehtiyacları uyğun genişləndirilməsi təklif olunur.

Eyni zamanda, ixtisaslaşdırılmış tibb müəssisələrində narkotik asılılığından əziyyət çəkən yetkinlik yaşına çatmayan şəxslərin müalicəsinin təşkili məqsədilə müvafiq şöbənin yaradılması təklifi irəli sürülür.

Qeyd edək ki, insan hüquqları üzrə müvəkkilin məruzəsi Konstitusiyası Qanunu ilə müəyyən edilmiş qaydada Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim edilib, həmçinin Nazirlər Kabinetinə, Konstitusiyası Məhkəməsi, Ali Məhkəmə və Baş prokurora göndərilib.

Səhiyyə Nazirliyində UNICEF-in ölkəmizdəki nümayəndəsi ilə görüş keçirilib

Azərbaycan Səhiyyə Nazirliyində BMT-nin Uşaq Fondunun (UNICEF) ölkəmizdəki nümayəndəsi xanım Saca Faruq Abdullahla görüş keçirilib.

Nazirliyin mətbuat xidmətindən verilən məlumata görə, görüşdə Azərbaycanda uşaqlara göstərilən immunizasiya xidmətinin gücləndirilməsi məqsədilə UNICEF-in Səhiyyə Nazirliyi ilə, eləcə də səhiyyə sektorunda fəaliyyət göstərən digər tərəflərlə əməkdaşlığının artırılması müzakirə olunub. Həmçinin immunizasiya proqramlarına dəstək ola biləcək spesifik sahələrin araşdırılması və birgə fəaliyyət planının hazırlanması nəzərdən keçirilib.

Qonaqları salamlayan səhiyyə naziri Teymur Musayev Azərbaycan ilə UNICEF arasında əlaqələrin çoxşaxəli olduğunu vurğulayıb: «Ötən müddət ərzində qarşılıqlı əməkdaşlıq şəraitində mühüm işlər görülmüşdür. Səhiyyə, təhsil, ana və uşaqların sağlamlığının qorunması kimi müxtəlif istiqamətlərdə uğurlu layihələr həyata keçirilib».

T.Musayev Səhiyyə Nazirliyi tərəfindən Azərbaycanda ana və uşaq sağlamlığının qorunmasında xidmətlərin təkmilləşdirilməsi istiqamətində mühüm addımların atıldığını diqqətə çatdırıb. O, vaksın preparatlarının da Azərbaycana UNICEF xətti ilə gətirildiyini vurğulayıb. Nazir Azərbaycanın UNICEF ilə əməkdaşlığının bundan sonra da səmərəli olacağına əminliyini ifadə edib.

Öz növbəsində Saca Faruq Abdullah xatırladı ki, UNICEF Azərbaycanda fəaliyyətə 1993-cü ildə başlayıb: «Qurum uşaqlar üçün daha yaxşı gələcəyin qurulması və onların tam potensiallarının inkişaf etməsi üçün imkanların yaradılmasında Azərbaycan hökuməti ilə yaxından işləmək öhdəliyinə sadıqdır».

Azərbaycan ilə UNICEF arasında tərəfdaşlıq səviyyəsini yüksək qiymətləndirən Saca Faruq Abdullah 2021-2025-ci illər üzrə Əməkdaşlıq Proqramı çərçivəsində birgə fəaliyyətin qarşılıqlı əlaqələrin davam etdirilməsində mühüm rol oynadığını qeyd edib.

UNICEF-in nümayəndəsi qızılca xəstəliyinin ölkədə 2023-cü ilin sonlarında başlamış və hazırda davam edən yayılması ilə əlaqədar Azərbaycan hökumətinin göstərdiyi çevik və fəal reaksiyanı, həmçinin Səhiyyə Nazirliyinin bu istiqamətdə apardığı maarifləndirici fəaliyyəti təqdir edib.

Sonda tərəflər prioritet istiqamətlər üzrə əməkdaşlıq məsələlərini müzakirə ediblər.

Rezidentura təhsilini bitirən həkimlərə təyinat və iş yerlərinə göndəriş verilib

Səhiyyə Nazirliyində rezidentura təhsilini bitirən həkim-mütəxəssislərin təyinatı və iş yerlərinə göndərilməsi həyata keçirilib.

Səhiyyə Nazirliyinin mətbuat xidmətindən verilən məlumata görə, təyinat Azərbaycan Respublikası Səhiyyə Nazirliyi Kollegiyasının 13 oktyabr 2014-cü il tarixli qərarı ilə təsdiq edilmiş «Rezidenturayı bitirən həkim-mütəxəssislərin iş yerlərinə göndərilməsi Qaydaları»na uyğun olaraq nazirliyin Kadr Məsələləri üzrə Komissiyası tərəfindən aparılıb.

Həkim-mütəxəssislərin təyinatı onların ailə vəziyyəti, daimi yaşayış yeri, işə yönəldilməsi barədə klinik bazanın tövsiyəsi, müvəffəqiyyət göstəriciləri (yekun attestasiyanın nəticələri) nəzərə alınmaqla həyata keçirilib.

Təyinat 37 ixtisas, o cümlədən ümumi cərrahiyyə, travmatologiya-ortopediya, mamalıq-ginekologiya və digərləri üzrə aparılıb. Rezidentura təhsilini bitirənlərin təyinatı və iş yerlərinə göndərişində ümumilikdə 226 həkim-mütəxəssis iştirak edib.

Həkim-mütəxəssislər dövlət tibb müəssisələrində həkim vəzifələri üzrə mövcud vakansiyalardan seçim edərək Səhiyyə Nazirliyinin, Tibbi Ərazi Bölmələrini İdarəetmə Birliyinin (TƏBİB) tabeliyində olan, habelə Naxçıvan Muxtar Respublikasının tibb müəssisələrinə göndərişlərlə təmin ediliblər.

Bakıda Asiyada sağlamlıq bərabərliyi üzrə əməkdaşlıq məsələləri müzakirə olunub

Bakıda Asiya Parlament Assambleyasının (APA) 14-cü plenar sessiyası keçirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, «Asiyada dayanıqlı inkişafın gücləndirilməsi» mövzusunda həsr olunan sessiyada 40-dək ölkənin parlament nümayəndə heyəti, o cümlədən 10-a yaxın ölkənin spikeri, habelə bir sıra beynəlxalq parlament təşkilatlarının rəhbərləri və təmsilçiləri iştirak ediblər.

Sessiyada Asiya Parlament Assambleyasına sədrlik Türkiyədən Azərbaycana təhvil verilib. Milli Məclisin sədri Sahibə Qafarova növbəti iki il üçün Asiya Parlament Assambleyasına sədrliyi qəbul edib.

Tədbirin birinci günü plenar iclas keçirilib. Çıxışlarda region ölkələri arasında hərtərəfli əməkdaşlığın inkişafı, tərəflər arasında qarşılıqlı etimadın möhkəmləndirilməsinin vacibliyi bildirilib, regionda və dünyada sülhün bərqərar olması, beynəlxalq terrorizm, separatçılıq, ekstremizmə qarşı mübarizədə birgə səylərin göstərilməsinin əhəmiyyəti qeyd edilib. İştirakçılar regional və ikitərəfli əməkdaşlığın gücləndirilməsi, iqtisadi, sosial və mədəni inkişafa söz göstərilməsi, elm,

texnologiyalar, təhsil və mədəniyyət sahələrində qarşılıqlı əlaqələrin genişləndirilməsi, informasiya mübadiləsinin əhəmiyyəti barədə fikirlərini bölüşüblər.

Plenar iclasdan sonra sessiya öz işini komitə iclasları ilə davam etdirib.

APA 14-cü sessiyası çərçivəsində Assambleyanın Sosial və mədəni məsələlər daimi komitəsinin iclası Milli Məclisin deputatı Vüqar Bayramovun moderatörlüğü ilə keçirilib.

İclasın gündəliyinə 13 məsələ daxil edilib. Onlardan biri də «Asiyada sağlamlıq bərabərliyi üzrə əməkdaşlıq haqqında» qətnamə layihəsi olub.

APA-ya üzv ölkələrin nümayəndələrinin müzakirə olunan mövzularla bağlı çıxışları dinlənilib və təkliflər səsəndirilib. Qərar layihələri, o cümlədən «Asiyada sağlamlıq bərabərliyi üzrə əməkdaşlıq haqqında» Qətnamə qəbul edilib.

Komitə iclaslarından sonra plenar sessiyanın bağlanması mərasimi keçirilib.

Mərasimdə əvvəlcə APA-nın daimi komitələrinin hesabat məruzələri dinlənilib.

Assambleyanın 14-cü sessiyasının sonunda Bakı Bəyannaməsi və yekun hesabatı qəbul edilib.

Səhiyyə Nazirliyində «İnklüziv sosial inkişaf və sosial təminat» İşçi qrupunun hesabatı müzakirə edilib

«Azərbaycan Respublikasının 2022-2026-cı illərdə sosial-iqtisadi inkişaf Strategiyası»nın 2023-cü il üçün nəzərdə tutulan hədəfləri çərçivəsində ötən ilin yekun monitoring və qiymətləndirilməsinə dair ümumi hesabatın «İnklüziv sosial inkişaf və sosial təminat» İşçi qrupunda müzakirəsi keçirilib.

Səhiyyə Nazirliyində keçirilən iclasda İşçi qrupunun sədri, səhiyyə nazirinin müavini Nadir Zeynalov görülən işlər və gələcək planlar barədə ətraflı məlumat verib.

İşçi qrupun sədr müavini, İqtisadi İslahatların Təhlili və Kommunikasiya Mərkəzinin (İİTKM) Monitoring və qiymətləndirmə şöbəsinin müdiri müavini Səbinə Cumazadə hesabatı təqdim edib. O, 2023-cü il ərzində nəzərdə tutulan məqsədlərə nail olmaq üçün müəyyən qanunların qəbul olunduğunu, bəzi hüquqi aktlarda dəyişikliklər edildiyini bildirib. S.Cumazadə həmçinin qarşıya çıxan çağırışların həlli istiqamətində konkret tədbirlərin görülməkdə olduğunu qeyd edib.

Hesabatın təqdimatından sonra İşçi qrupun üzvləri arasında müzakirələr aparılıb, rəy və təkliflər dinlənilib, icra effektivliyinin daha da artırılması istiqamətində tövsiyələr verilib və növbəti addımlar müəyyənləşdirilib.

Qeyd edək ki, «Azərbaycan Respublikasının 2022-2026-cı illərdə sosial-iqtisadi inkişaf Strategiyası»nda nəzərdə tutulan tədbirlərin tam, vaxtında və effektiv icrasının təmin edilməsi və aidiyyəti dövlət orqanlarının fəaliyyətlərinin əlaqələndirilməsi məqsədilə 8 işçi qrupu yaradılıb. «İnklüziv sosial inkişaf və sosial təminat» İşçi qrupunda Səhiyyə Nazirliyi və İİTKM ilə yanaşı, Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi, Maliyyə, İqtisadiyyat, Xarici İşlər, Daxili İşlər, Ədliyyə, Elm və Təhsil nazirlikləri, həmçinin Mərkəzi Bank, Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Vətəndaşlara Xidmət və Sosial İnnovasiyalar üzrə Dövlət Agentliyi, Dövlət Miqrasiya Xidməti və Gənclər Fondunun müvafiq şöbələrinin rəhbər şəxsləri təmsil olunurlar.

Bu ilin əvvəlində Azərbaycan Respublikasının Səhiyyə Nazirliyi tərəfindən «Səhiyyə sisteminin transformasiyası çərçivəsində əczaçılıq sektorunun rəqəmsallaşdırılması» layihəsinin təqdimatı keçirilib. Layihə çərçivəsində «Elektron resept» sistemi və müvafiq mobil tətbiq təqdim olunub. Səhiyyə sektorunun rəqəmsallaşmasının mühüm əhəmiyyətini nəzərə alaraq, nazirlik ardıcıl surətdə məqsədyönlü addımlar atır, bu istiqamətdə tədbirlər həyata keçirir. Eyni zamanda, bu addımlar innovativ yanaşmalar əsasında səhiyyə xidmətlərinin səmərəliliyini və effektivliyini artıraraq, rəqəmsal vasitələrin tətbiqini genişləndirmək məqsədi daşıyır.

Bu prosesləri əhatə edən mərhələlər barədə səhiyyə nazirinin müşaviri Rüfət Hacıbəyovun nazirliyin Mətbuat xidmətinə müsahibəsini təqdim edirik.

— **Rüfət müəllim, «rəqəmsal səhiyyə» anlayışının nə olduğunu qısaca necə izah etmək olar?**

— Formal olaraq, «rəqəmsal səhiyyə» termini səhiyyə sektorunda rəqəmsal texnologiyalardan istifadəni nəzərdə tutur. Bu sistem həm fərdi aspektdə, həm də ölkə əhalisi miqyasında ictimai sağlamlığın keyfiyyətinin təhlili və qiymətləndirilməsi üçün zəruri olan tibbi məlumatların toplanmasını təmin edir. Rəqəmsal səhiyyənin məqsədi səhiyyə sektorunda tibbi məlumatları vahid rəqəmsal çərçivədə birləşdirmək və bu informasiyalardan maksimum faydalanmaqdır. Bu məlumatların təhlili tibbi xidmətin keyfiyyətinin və əhalinin sağlamlığına qayğının yüksək səviyyəsini, infrastruktur aktivlərinin səmərəli idarəetməsini, habelə səhiyyə sektorunun strateji planlaşdırılmasına mühüm töhfələr verilməsini təmin edəcək.

— **Səhiyyə Nazirliyinin rəqəmsal səhiyyənin tətbiqi ilə bağlı ilk addımları hansılar olub?**

— Səhiyyədə rəqəmsallaşma istiqamətində ilk addımlar 2006-cı ildə atılmağa başlayıb və o dövrün tələbləri ilə müəyyən edilib. Buraya, ilk növbədə, İT infrastrukturunun yaradılması, vətəndaşların sağlamlıq kartı sistemi çərçivəsində bir çox rəqəmsal tibbi registrlərin, ölkə üzrə tibb işçilərinin uçotu sisteminin, elektron xidmətlərin, eləcə də əlilliyin müəyyən edilməsi reyestrinin tətbiqi və bu istiqamətdə bir çox digər tədbirlər aiddir.

Qeyd etmək istərdim ki, əvvəlki illərdə Səhiyyənin İnformasiyalaşdırılması Mərkəzinin mütəxəssisləri sektorun rəqəmsallaşdırılması sahəsində böyük işlər görüblər. Bu gün Səhiyyə Nazirliyinin Vahid Səhiyyə İnformasiya Sistemində 20 elekt-

Rəqəmsal səhiyyənin məqsədi tibbi məlumatların vahid ekosistemini formalaşdırmaqdır

ron sistem, o cümlədən bir çoxu Mərkəzin mütəxəssisləri tərəfindən yaradılan 70-dən çox proqram modulu fəaliyyət göstərir.

— **Müasir dünyada rəqəmsal səhiyyəyə olan tələblərdə nə dəyişib? Bu sahədə hansı vəzifələri prioritet hesab edirsiniz?**

— İlk növbədə, vətəndaşların sağlamlıq vəziyyətinin təhlili üçün əsas olan tibbi məlumatların rolu artır. Vətəndaşların bütün həyat dövrü ərzində toplanan tibbi məlumatlarının təhlili xəstəliyin səbəbini daha yaxşı anlamağa, daha dəqiq diaqnoz qoymağa və ən uyğun müalicəni təyin etməyə imkan verir.

Radiologiya sahəsində süni intellekt məlumatları və alqoritmləri xəstəliklərin erkən mərhələdə diaqnostikasında əvəzsiz vasitədir. Bundan əlavə, böyük məlumat bazalarının təhlili səhiyyə sektoru üçün proseslərin və sahəvi maliyyələşdirmənin optimallaşdırılmasına, pandemiyanın yayılmasının qarşısının alınmasına, səhiyyənin keyfiyyətinin artırılmasına və vətəndaşların ömür uzunluğunu prioritet saxlayan idarəetmə modellərini qurmağa imkan verir.

Bu fundamental texnoloji yanaşma dünyanın inkişaf etmiş ölkələrində müasir səhiyyə praktikasında istifadə olunur.

Sektorun transformasiyasının prioritetlərindən biri kimi, Səhiyyə Nazirliyinin rəhbərliyinin gündəmində olan rəqəmsallaşma tibb sahəsində irəliləyişləri möhkəmləndirməyə, tibbi nailiyyətlər qazanılmasına və yaxın illərdə ölkədə tibbin ardıcıl və planlı şəkildə inkişafı üçün güclü zəmin yaratmağa imkan verəcək.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin müvafiq Fərmanı ilə «Səhiyyənin Transformasiyası Mərkəzi»nin işçi qrupu çərçivəsində hazırlanan rəqəmsal səhiyyə strategiyasında bütün prioritetlər vətəndaşların sağlamlığının qayğısına, bu məqsədə effektiv və ən qısa müddətdə nail olmağa imkan verən rəqəmsal ekosistemin təmin edilməsinə yönəlib.

Üzərində işlədiyimiz əsas vəzifə ölkənin bütün tibb müəssisələrini birləşdirən vahid tibbi məlumat ekosisteminin formalaşdırılması, tibb işçilərinin bu məlumatlara davamlı çıxışının təmin edilməsidir. Ən əsası isə, tibbi məlumatların xəstəliklərin diaqnostikası və tibb işçiləri tərəfindən ən effektiv müalicə üsullarının təyin edilməsi ilə bağlı qərar qəbul etmə prosesinə inteqrasiyasıdır.

Əsas məlumat mənbəyi vətəndaşların doğum anından ölüm anına qədər sağlamlığı ilə bağlı

bütün məlumatları əks etdirən «Vətəndaşın Tibbi Rəqəmsal Əkizi» adlı reyestr olacaq. Bu məsələyə daha geniş şəkildə baxsaq, deyə bilərik ki, məlumat ananın tibb müəssisəsinə hamilik faktının müəyyən edilməsi üçün müraciətdən başlayaraq orqan transplantasiyası anına qədər (əgər vətəndaş öldükdən sonra orqanların donor kimi istifadəsinə razılıq veribsə) müddətini əhatə edəcəkdir.

Bu reyestrə bütün həyat dövrü ərzində toplanan tibbi tarixçə, diaqnozlar, müalicə üsulları, analizlərin nəticələri, radiologiya, reseptlər və sair məlumatlar, o cümlədən xəstəliklərə genetik meylin anamnestik tarixçəsi həkimlər tərəfindən dərin təhlil olunacaq və xəstəliyin səbəblərinin müəyyən edilməsi üçün əsas vasitəyə çevriləcəkdir. Nəticədə, bu, diaqnozu dəqiqləşdirməyə və ən effektiv müalicə üsullarını təyin etməyə imkan verəcəkdir. Toplanan tibbi məlumatlar bütün ölkə üzrə əhalinin sağlamlıq vəziyyətinin makroanalizi, tibbi xidmətlərə tələbatın və onun keyfiyyətindən məmnunluğun, səhiyyədə tələb olunan infrastrukturun inkişafının planlaşdırılması, sığorta da daxil olmaqla səmərəli iqtisadi modellərdən istifadə, insan resurslarının inkişafı və müvafiq olaraq sektorun inkişafı üçün çevik planlaşdırma, səhiyyədə dövlət qarşısında duran prioritet vəzifələrin həyata keçirilməsi üçün əsas amil olacaq.

— **Nazirlik yeni rəqəmsal platformaların yaradılmasını elan edib. Onlardan hər hansı birini əhəmiyyət dərəcəsinə görə qeyd edə bilərsinizmi?**

— Əhəmiyyətli tətbiqlərdən danışırıqsa, Səhiyyə Nazirliyinin müharibə veteranları və şəhid ailələrinə psixoloji yardım və tibbi reabilitasiya üzrə «Çağrı Mərkəzi» üçün hazırlanan elektron sorğu izləmə sistemini qeyd etməyə bilmərəm. Bu, ölkəmizin suverenliyi və ərəzi bütövlüyü uğrunda mübarizədə sağlamlıqlarını qurban verən insanlara dövlət qayğısı ilə bağlı sosial əhəmiyyətli tə-

daşlar, güzəştli kateqoriyaya aid olan şəxslər, habelə özəl tibbi sığorta üzrə xidmət alan və sığortası olmayan vətəndaşlar istifadə edə bilərlər.

Həm fərdi kompüterlərdə, həm də mobil cihazlarda mövcud olan bu həllin çox rahat və intuitiv interfeysi həkimə ölkədə rəsmi qeydiyyatdan keçən dərman vasitələrinin və xəstəliklərin beynəlxalq təsnifatının əsasında reseptlər yazmağa imkan verir. Vətəndaş öz interfeysində ona yazılan bütün reseptləri sadə strukturlaşdırılmış və rahat oxunan formada görəcək. Mobil proqramı reseptim.az saytıdan, həmçinin «AppStore» və «Google Play» proqram mağazalarından yükləmək mümkündür. Sistem aktiv maddə əsasında reseptlər yazmağa imkan yaradır, bu da alıcıya dərman alarkən seçim azadlığı verir. Gələcəkdə bu reyestrin dərman vasitələrinin dövriyyəsinin monitorinqi reyestrinə inteqrasiyası, habelə nəzarət-kassa aparatının məlumat bazası ilə inteqrasiyası dərman vasitələrinin satışı zamanı aparılan əməliyyatlara, o cümlədən saxta və qeydiyyatsız dərman vasitələrinin yayılmasının, satışının qarşısının alınmasına nəzarəti gücləndirməyə imkan verəcək.

Bu reyestr həm də vətəndaşlar üçün tibbi məlumat mənbəyidir və sonradan vətəndaşın rəqəmsal profilindəki tibbi məlumatların bütövlüyünü təmin etmək üçün «Vətəndaşın Tibbi Rəqəmsal Əkizi» sistemi ilə birləşdiriləcək.

Onu da qeyd etmək istəyirəm ki, «Elektron resept» sistemi tibbi xidmətin keyfiyyətinin yüksəldilməsi və ölkə səhiyyəsinin rəqəmsallaşdırılması istiqamətində əsas təşəbbüslərdən biridir. Çox təqdirəlayiq haldır ki, biz bu layihəni səhiyyədə transformasiyanın ilkin mərhələsində həyata keçirmişik.

— **Səhiyyənin rəqəmsallaşması səhiyyə sisteminin idarəetməsi ilə yanaşı, həm də yerlərdə həkimlərin praktiki fəaliyyətinin transformasiyasını və həkimlərin özlərinin rəqəmsallaşdırma sahəsində bilik səviyyəsinin yüksəldilməsini nəzərdə tutur. Bu istiqamətdə nə işlər görülür?**

— Bu proseslərin həyata keçirilməsi üçün Səhiyyənin İnformasiyalaşdırılması Mərkəzinin müvafiq şöbəsi tərəfindən yeni elektron sistemlərin tətbiqi zamanı əyani və ya onlayn rejimdə təlim kursları keçirilir. Təlim videomaterialları paylaşılır, elektron sistemlərdən istifadə qaydaları təqdim olunur.

(Davamı səhifə 5-də)

Bakıda 1-ci Azərbaycan Endouroloji Simpoziumu

Bakıda Azərbaycan Endouroloji Cəmiyyəti və Türk Endouroloji Dərnəyinin təşkilatçılığı ilə I Azərbaycan Endouroloji Simpoziumu keçirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, tədbiri giriş sözü ilə açan Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının müxbir üzvü, Azərbaycan Respublikasının Əməkdar elm xadimi professor

Südeyif İmamverdiyev müxtəlif ixtisaslar üzrə birliklərin əhəmiyyətini qeyd edib, Azərbaycan Endouroloji Cəmiyyətinin təsis olduğunu diqqətə çatdırıb.

Sonra Azərbaycan Endouro-

toru E.Mustafayev, həmçinin mütəxəssislər Z.Həşimov, B.Xalıqov, P.Hacıyevin «Urinar sistemin daş xəstəliyində laparoskopik cərrahiyyənin yeri», «3D laparoskopiyanın üstünlükləri», «Böyrək transplantasiyasında endouroloji yanaşmalar», «Prostat xərçənginin cərrahi müalicəsində laparoskopik ekstraperitoneal radikal prostatektomiya və genişlənməmiş limfa düyünlərinin disseksiyası», «Sıfır işemiya ilə laparoskopik parsial nefrektomiya», «RİRS və URS: fəsadları və aradan qaldırılma yolları», «Supin PNL, üstünlükləri və çatışmazlıqları», «PNL-dən sonra əmələ gələn fəsadların müalicəsi», «Laparoskopik sağ və sol adrenaletomiyanın mərhələləri», «BPH cərrahi müalicəsində HOLEP», «Prostat cərrahiyyəsində müasir azinvaziv yanaşmalar», «Uşaqlarda PNL», «Uşaqlarda anadangəlmə qüsurların mini invaziv diaqnostika və müalicəsi» mövzularında məruzələri dinlənilib, endourologiyanın bu aktual problemləri, müasir dövrdə

Südeyif İmamverdiyev bildirib ki, müasir dünyada tibbi texnologiyaların sürətlə inkişafı səhiyyə sahəsinə də öz müsbət

loji Cəmiyyətinin sədri professor Rauf Nağıyev çıxış edərək tədbir iştirakçılarında Cəmiyyətin məqsədi və gələcək planla-

təsirlərini göstərir: «Xəstəxanalarda texnoloji, yeni və müasir avadanlıqların olması, yeni tibb mərkəzlərinin açılması və s. dövlətin səhiyyə sahəsinə göstərdiyi diqqət və qayğının bariz nümunəsidir». Azərbaycanın tibb kadrlarının növbəti ölkəmizdə, hətta dünyanın bir sıra inkişaf etmiş ölkələrində tanınmış tibb mütəxəssislərində böyük müvəffəqiyyətlə fəa-

rı barədə məlumat verib.

Tədbirdə Azərbaycanla yanaşı, qardaş Türkiyədən də urologiya sahəsində çalışan aparıcı mütəxəssislər iştirak ediblər. Simpoziumda professor G.Atış, professor M.Arslan, tibb elmləri doktoru F.Quliyev, tibb elmləri doktoru R.Şolan, dosent K.Ö.Günseren, dosent F.Əhmədov, dosent R.Məmmədov, tibb üzrə fəlsəfə dok-

uroloji xəstəliklərin müalicəsində tətbiq edilən yeniliklər müzakirə olunub, geniş təcrübə mübadiləsi aparılıb, elmi tədqiqat işlərinin təqdimatının əhəmiyyəti vurğulanıb.

Üç sessiyadan ibarət olmaqla, 150-dən çox professor, müəllim, həkim, rezident, tələbənin iştirakı ilə keçirilən simpozium öz işini müzakirələrlə davam etdirib.

Səhiyyə Nazirliyi vətəndaşları qızılcaya qarşı peyvənd olunmağa çağırır

Ötən ilin apreldən başlayaraq, digər ölkələrdən gətirilmə hadisələrlə əlaqəli qızılcaya yoluxma halları Azərbaycanın müxtəlif regionlarında infeksiyanın yerli yayılmasına səbəb olub. Yaranmış epidemioloji vəziyyətin təhlili yoluxanların böyük əksəriyyətinin qızılcaya qarşı heç vaxt peyvənd olunmayan və xəstəliyi keçirməyən şəxslərin olduğunu göstərir.

Səhiyyə Nazirliyinin mətbuat xidmətindən verilən məlumata görə, bununla əlaqədar Azərbaycan ərazisində əks-epidemik və profilaktik tədbirlərin aparılması davam etdirilir. Belə

ki, ölkə ərazisində Səhiyyə Nazirliyi tərəfindən təsdiq olunmuş «Profilaktik peyvəndlər təqviminə» əsasən, 10 yaşa qədər uşaqların vaksinasıya davamlı olaraq həyata keçirilir.

Qızılca infeksiyasından qorunmağın ən effektiv yolunun vaksinasıya olduğunu nəzərə alaraq, nazirlik əhaliyə bir daha müraciət edərək, qızılcaya həssas 11-40 yaşlı əhali qruplarını da infeksiyaya qarşı peyvənd olunmağa çağırır.

Vaksinasıya üçün yaşayış yerləri üzrə uşaq və böyük əhəlisinə ambulator-poliklinik xidmət göstərən tibb müəssisələrinə müraciət oluna bilər.

Yanvarda 21 aptekdə yoxlama aparılıb

Səhiyyə Nazirliyi Analitik Ekspertiza Mərkəzi tərəfindən yanvar ayında əczaçılıq müəssisələrində aparılan yoxlamalar zamanı 3 aptekdə nöqsanlar aşkarlanıb.

Bu barədə Mərkəzdən verilən məlumatda bildirilib ki, yanvarda ümumilikdə 21 aptek təşkilatında planlı və plandankənar yoxlamalar həyata keçirilib.

Yoxlamalar nəticəsində nöqsanların aşkarlandığı 3 aptekdə İnzibati Xətalər Məcəlləsinin 215.4 və 452.3 maddələri üzrə protokollar tərtib edilib.

01-31 Yanvar 2024 tarixində aptek təşkilatlarında keçirilmiş monitoring nəticələri	
A EM Analitik Ekspertiza Mərkəzi	
• Aptek sayı	21
• Nöqsanlar	3
• DV ad sayı	0
• Qutu sayı	0
• Maddələr üzrə protokol sayı	4

(Əvvəli səhifə 4-də)

Qeyd edək ki, tədris prosesi illər ərzində qurulub və təkmilləşib. Təcrübə göstərir ki, iki ay ərzində ölkənin müvafiq tibb kadrlarına müxtəlif sistemlər üzrə təlim keçmək mümkündür.

«2024-2028-ci illər üçün rəqəmsal səhiyyə üzrə Milli Strategiya» səhiyyədə rəqəmsal bacarıqların istifadəsi məqsədilə təhsil kurslarının tətbiqi istiqamətində addımlar nəzərdə tutur. Azərbaycan Tibb Universitetində və tibb kolleclərində də diplomdan əvvəl təhsil təşkil olunacaq. Bunun üçün müvafiq məzmun və kurikulum hazırlanacaq. Mövcud tibb kadrlarının hazırlanması Azərbaycan Dövlət Həkimləri Təkmilləşdirmə İnstitutunda, eləcə də Səhiyyənin İnformasiyalaşdırılması Mərkəzinin müvafiq şöbəsinin resursları ilə həyata keçirilə bilər.

— Nazirlik tərəfindən gə-

Rəqəmsal səhiyyənin məqsədi tibbi məlumatların vahid ekosistemini formalaşdırmaqdır

ləcəkdə teletibb kimi yeniliyin tətbiqi istiqamətində hansı işlər görülür?

— Əlbəttə ki, bu istiqamətdə mühüm işlər aparılır. Səhiyyəyə üçün ən perspektivli teletibb ssenarilərini müəyyən etmək məqsədilə hətta iki tibbi elmi tədqiqat institutu əsasında pilot layihə həyata keçirdik. Bu layihənin nəticəsi tibb müəssisəsinə ilkin müraciət zamanı (yalnız ilkin konsultasiyanın alınması və ya şəxsen baş çəkməyi tələb etməyən addımların razılaşdırılması) vətəndaşların axınının azaldılmasında teletibbdən istifadənin effektivliyini göstərib. Bundan əlavə, teletibb xidmətlərinin müsbət təsiri vətəndaşların tibbi müayinələrinin izahı prosesində də özünü gös-

tərib. Buna görə vətəndaşların yenidən müvafiq izahatlar üçün tibb müəssisəsinə təkrar müraciətinə ehtiyac yaranmır. Teletibb tətbiqinin bu ilk və aşkar üstünlükləri özünü səhiyyə subyektlərinin yükünün azaldılmasında, həkimlər tərəfindən əhaliyə ünvanlı yardımın artırılmasında, vətəndaşların tibb müəssisələrinə müraciət vaxtının və maliyyə xərclərinin azaldılmasında əks etdirir. Çox sayda vətəndaşların bölgələrdən tibb xidməti üçün paytaxta gəlməsini nəzərə alsaq, teletibbin bir insanın rahatlığından tutmuş global iqlim dəyişikliyinə qədər bir çox aktual problemlərin həllinə təsir edən çox mühüm amil olduğunu görürük.

Biz həmçinin teletibb vasi-

təsilə xəstələrin məsafədən monitoringi üçün ssenariləri öyrənməyi planlaşdırırıq. Bu da xidmətin ölkənin səhiyyə sistemində tətbiqi zamanı bu ssenarlərə olan tələbatı müəyyən etməyə kömək edəcək. Bundan əlavə, bu növ xidmətin tətbiqi üçün müvafiq qanunvericilik tələb olunur. Bununla əlaqədar, aidiyyəti dövlət tənzimləyiciləri və prosesdə iştirak edən strukturlarla birgə işləməliyik.

— Rəqəmsal tibbdə hələlik nəyi reallaşdırmaq mümkün olmayıb? Yeni bir səviyyəyə yüksəlmək üçün hansı addımları atmağı düşünürsünüz?

— Son 2 il ərzində «2024-2028-ci illər üçün rəqəmsal səhiyyə üzrə Milli Strategiya»nın

hazırlanmasından tutmuş bütün ölkə ərazisində bir sıra texnoloji layihələrin genişmiqyaslı həyata keçirilməsinə qədər böyük işlər görülüb.

Bunlara «Elektron resept», «Dərman vasitələrinin təqibi və izlənməsi», «Elektron bülleten», «Elektron epikriz» və s. sistemləri, habelə müharibə və teranları və şəhid ailələrinə psixoloji yardım və tibbi reabilitasiyanın göstərilməsi çərçivəsində müraciətlərin izlənməsi üçün elektron sistem daxildir. Nəyi və necə etməyi bildiyiniz təqdirdə bütün çətinliklərin öhdəsindən gəlmək olar. Səhiyyənin rəqəmsallaşdırılması strategiyasının ardıcıl şəkildə həyata keçirilməsi bu sektorda texnologiyanın tətbiqinə, ilk növbədə, onun əməkdaşlarına böyük üstünlüklər yaradacaq. Bu, ölkədə səhiyyəni əsaslı şəkildə yeni səviyyəyə qaldıracaq.

Vətəndaşlar «Reseptim» mobil əlavəsi vasitəsilə reseptləri görə bilərlər

Səhiyyə Nazirliyi Analitik Ekspertiza Mərkəzinin şöbə müdiri Səid Fərzullayev «Elektron resept» sistemi haqqında müsahibə verir.

Səhiyyə Nazirliyi Analitik Ekspertiza Mərkəzinin şöbə müdiri Səid Fərzullayev

— Səid müəllim, öncə bilmək istədik ki, «Elektron resept» sistemi nədir?

— Sadə desək, elektron resept kağız reseptin rəqəmsal versiyasıdır. «Elektron resept» sistemi Azərbaycanda mövcud olan dövlət və özəl tibb müəssisələrində vətəndaşlara yazılan reseptlərin elektron şəkildə qeydiyyatı və idarə olunması funksiyasını daşıyır. Eyni zamanda, bu sistem həkim, pasiyent və əczaçılar üçün vahid bir platforma üzərindən reseptlərin idarə olunmasını təmin edəcək.

— Bu sistem vasitəsilə reseptdə yazılan dərman vasitələrini vətəndaşlar necə əldə edə bilərlər?

— Həkim müayinəsi və ya tibbi konsultasiyadan sonra vətəndaşlara elektron resept vasitəsilə təyin edilən dərman vasitələrini ölkəmizdə fəaliyyət göstərən istənilən aptek təşkilatından əldə etmək olar. Bunun üçün elektron reseptin ya qeydiyyat nömrəsini, ya da üzərindəki QR kodu əczaçıya təqdim etmək lazımdır. Bunu əczaçıya istər pasiyentin özü, istərsə də onun öz elektron reseptini həvalə etdiyi şəxs təqdim edə bilər.

Həmçinin vətəndaşlarımız «Reseptim» mobil əlavəsini yükləməklə, onlara yazılan reseptləri görə biləcəklər.

— Bu sistemin əhəmiyyətli reseptlərə nisbətən hansı üstünlükləri var?

— Elektron resept kağız dövryyəsinə aradan qaldıracaq, həkimlər vətəndaşlara elektronlaşdırılmış, daha operativ şəkildə xidmət göstərəcəklər. Eyni zamanda, bu sistem vətəndaşların tibbi məlumatlarına əlçatanlığını, tibb mütəxəssislərinin daha effektiv xidmət göstərməsini və dərman dövryyəsinə nəzarətin gücləndirilməsini təmin edir.

Bundan əlavə, elektron resept reseptlərin oxunaqlığını təmin edəcək, səhv şərhini aradan qaldıracaq, əvvəllər təyin edilən dərmanların tarixini görməyə, dərmanlar arasında arzuolunmaz uyğunsuzluğun qarşısını almağa, dəqiq dozaları göstərməyə, habelə Xəstəliklərin Beynəlxalq Təsnifatına əsaslanan diaqnozlara uyğunlaşdırmağa imkan verəcək.

«Elektron resept» sisteminin tətbiqi daha əvvəl qeyd etdiyim üstünlüklərlə yanaşı, bütün sektorun şəffaflığının artırılması nəticəsində əlavə iqtisadi effekt yaradacaq. Dərman vasitələrinin daim yenilənən reyestrinə əlavə olaraq, Belə ki, dərman vasitələrinin mövcudluğu və onlara tələbat, dərman vasitələrini kimə və han-

sı diaqnoz üçün təyin etmiş həkimlər barədə dolğun məlumat olacaq. Bu həm də dərman vasitələrinin satışı zamanı aparılan əməliyyatlara nəzarətin gücləndirilməsi, o cümlədən saxta və qeydiyyatsız məhsulların yayılmasının qarşısının alınması baxımından əhəmiyyətlidir.

— Bayaq adını çəkdiyiniz «Reseptim» mobil əlavəsini haradan yükləmək olar?

— Səhiyyə Nazirliyi tərəfindən istifadəyə verilən «Elektron resept» sistemi (resseptim.az) ilə bağlı əhali və tibb işçiləri arasında maarifləndirmənin daha da genişləndirilməsi, istifadəsinin əlçatanlığının təmin olunması üçün nazirliyin rəsmi internet resursu olan sehiyye.gov.az və nazirliyin Analitik Ekspertiza Mərkəzinin rəsmi internet resursu olan pharma.az portallarında xüsusi link yaradılıb. Linkdə pasiyentlər və həkimlər üçün «Elektron resept» sistemi ilə bağlı videotəlimatlar yerləşdirilib. Bu videotəlimatlar vasitəsilə həkim və pasiyentlər rahat, tam aydın şəkildə «Elektron resept»dən yararlanma qaydaları ilə tanış ola bilərlər. Eyni zamanda, linkdə yerləşdirilən QR kodları vasitəsilə «Reseptim» mobil əlavəsini İOS və Android tipli mobil telefonlara yükləmək mümkündür.

— Hansı dərman vasitələri «Elektron resept» sistemində yer alacaq?

— «Elektron resept» sistemi mövcud qanunvericiliyə əsasən yalnız dövlət qeydiyyatına alınan, Tarif Şurası tərəfindən qiymətinin yuxarı həddi müəyyən edilən, ölkəmizə idxal olunan və son istifadə müddəti bitməyən dərman vasitələrinin bazası əsasında tərtib edilib.

— Dövlət qeydiyyatına alınmayan dərman vasitələrini elektron reseptə yazmaq mümkündürmü?

— «Dərman vasitələri haqqında» Azərbaycan Respublikası Qanununun «Dərman vasitələrinə reseptlərin yazılması» adlanan 12-1-ci maddəsində deyilir ki, «Klinik protokollara əsasən, xəstələrin müalicəsi üçün zəruri hesab olunan, lakin beynəlxalq patentləşdirilməmiş adı (təsirə verən maddənin adı) ilə dövlət qeydiyyatına alınmayan dərman vasitəsi reseptdə yazıla bilər. Bu halda həmin dərman vasitəsinin tələb olunan miqdarı göstərilməklə resept sistem vasitəsilə müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqana (quruma) təqdim edilir». Həmin qurum 2 iş günü müddətində həmin reseptin klinik protokollara və xəstənin elektron sağlamlıq kartındakı məlumatlara uyğunluğunu yoxlayır və nəticəsinə uyğun olaraq resepti elektron sistemdə təsdiq edir və ya təsdiqindən imtina edir. Resept təsdiq olunduqdan sonra orada göstərilən və dövlət qeydiyyatında olmayan dərman vasitəsi adçəkilən Qanunun 9.4-cü və 9.6-cı maddələrinə uyğun olaraq ölkəyə gətirilə bilər.

— Bu sistemlə bağlı suallarla haraya müraciət etmək olar?

— «Elektron resept» sisteminin istifadəsi ilə bağlı hər hansı sual yaranarsa, vətəndaşlarımız Səhiyyə Nazirliyi Analitik Ekspertiza Mərkəzinin Çağrı Mərkəzi ilə (tel: (012) 596 07 12) əlaqə saxlaya bilərlər.

Dərman şirkətlərinin nümayəndələri ilə yeni sistemin üstünlükləri müzakirə olub

Səhiyyə Nazirliyi Analitik Ekspertiza Mərkəzində Avropa dərman şirkətlərinin nümayəndələri ilə «Dərman Vasitələrinin Təqib və İzləmə Sistemi»nin istifadəsinə dair görüş keçirilib.

Mərkəzdən verilən məlumata görə, görüş bu ilin yanvarından etibarən mərhələli olaraq tətbiq edilməyə başlayan bu sistem və onun istifadəsi ilə əlaqədar məsələləri dərman istehsal edən iri şirkətlərin nümayəndələri ilə müzakirə etmək, bu sahədə yaranan sualları cavablandırmaq, həmçinin əyani olaraq sistemin işləməsinə nümayiş etdirmək məqsədilə təşkil olunub.

27 şirkətdən 34 nümayəndənin iştirak etdiyi toplantıda şirkət nümayəndələrini maraqlandıran əsas məsələlər

dərman vasitələrinin təhlükəsizliyinin təmin edilməsi və qaçaqmalçılığın qarşısının alınması məqsədilə dərman vasitələrinin istehsal və idxalından son istehlakçıya çatdırılmasına qədər olan bütün mərhələlərin real vaxt rejimində izlənilməsinə həyata keçirmək üçün əsas rol oynayan QR kodlarının yaradılması və tətbiqi prosesini əhatə edib. Həmçinin sistemdə «köçürülmə» prosesinin reallaşdırılması, sistemin üstünlükləri, idxal zamanı dərman vasitələrinin QR kodlarla təmin edilməsi və s. kimi məsələlər də müzakirə edilib.

Analitik Ekspertiza Mərkəzi dərman idxal edən şirkətlərə müraciət ünvanlayıb

Səhiyyə Nazirliyi Analitik Ekspertiza Mərkəzi Azərbaycanda fəaliyyət göstərən, dərman idxalı ilə məşğul olan şirkətlərə müraciət edib.

Müraciətdə bildirilir: «Prezident İlham Əliyevin 2005-ci il 12 sentyabr tarixli 292 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş «Mülki dövryyənin müəyyən iştirakçılarına mən-

sub ola bilən və dövryyəyə icazə əsasında yol verilən (mülki dövryyəsi məhdudlaşdırılmış) əşyaların dövryyəsinə xüsusi icazə verən mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının Siyahısı»na əsasən, narkotik vasitələrə və psixotrop maddələrə aid olmayan, güclü təsir edən və ya zəhərli maddələr, həmin maddələri hazırla-

maq və ya emal etmək üçün avadanlıqların dövryyəsinə Daxili İşlər Nazirliyinin xüsusi icazəsi ilə yol verilir.

Odur ki, güclü təsir edən və ya zəhərli maddələrin idxalı zamanı Mərkəzə təqdim edilən məli olan sənədlərin sırasında Daxili İşlər Nazirliyi tərəfindən verilən xüsusi icazənin olması mütləqdir».

«Pencan 25Gx3 12» tibb vasitəsinin ölkəyə idxalı və satışı qadağan edilib

«M&C Firması» Səhiyyə Nazirliyinin Analitik Ekspertiza Mərkəzinə (AEM) müraciət edərək bildirdi ki, şirkətin 23E24H8B05 seriyası ilə buraxılmış «Pencan 25Gx3 12» (88 mm) M.FK-EUAPSA ticari adlı tibb vasitəsinin spinal iynəsinin iynə altlığı və polad kannulanı birləşdirən hissənin istifadə zamanı qopması riski var. Bununla əlaqədar şirkət könüllü olaraq həmin məhsulu geri çağırmaq barədə qərar qəbul edib və həmin seriya ilə buraxılan tibb vasitələrini son istifadəçilərdən (apteklərdən) və topdansatış müəssisələrindən (distribütörlərdən) geri çağırır.

Mərkəzdən verilən məlumata görə, bu müraciət Analitik Ekspertiza Mərkəzinin əməkdaşları tərəfindən araşdırılıb və Nazirlər Kabinetinin 2019-cu il 27 noyabr tarixli 460 nömrəli Qəra-

rı ilə təsdiq edilmiş «Dərman vasitələrinin geri çağırılması Qaydası»nın 5-ci hissəsinin müddəalarını rəhbər tutaraq, müraciətdə qeyd edilən tibb vasitəsinin geri çağırılması qərarı AEM-in sərəncamı ilə təsdiqlənib.

Bütün bunları və «Dərman vasitələrinin geri çağırılması Qaydası»nın 16-cı hissəsinin müddəalarını nəzərə alaraq, 23E24H8B05 seriyası ilə buraxılmış «Pencan 25Gx3 12» (88 mm) M.FK-EUAPSA ticari adlı tibb vasitəsinin ölkəyə idxalı və ölkədə topdan və pərakəndə satışı qadağan edilib.

Səhiyyə Nazirliyi Füzuli şəhərində uşaqların kompleks tibbi müayinəsini təşkil edib

«İşğaldan azad olunmuş ərazilərə Böyük Qayıdış» proqramı Azərbaycan Respublikasının əsas prioritetləri sırasındadır.

Səhiyyə Nazirliyi işğaldan azad olunmuş ərazilərə köçürülən vətəndaşlar arasında sağ-

Səhiyyə Nazirliyinin K.Fə-rəcova adına Elmi Tədqiqat Pediatriya İnstitutu tərəfindən keçirilən ilk belə tədbir işğaldan azad olunmuş Füzuli şəhərində baş tutub.

Nazirlik tərəfindən təşkil olunan tədbir çərçivəsində

cərrahı, kardioloq, nevroloq, oftalmoloq, eləcə də funksional diaqnostika mütəxəssisləri (USM və exokardiografiya üzrə mütəxəssislər) kiçik və böyük yaş qrupuna aid uşaqların müayinəsini aparıblar. Eyni zamanda, yerində tibbi məslə-

lam həyat tərzinin təşviqi ilə bağlı aksiyalara və müxtəlif istiqamətlərdə tibbi müayinələrin keçirilməsinə başlayıb. Bu tədbirlərin başlıca məqsədi işğaldan azad olunmuş ərazilərə köçürülən əhali arasında fiziki aktivliyin təbliği, eyni zamanda, vətəndaşların sağlamlığının daha da gücləndirilməsinə əlavə tövhə verməkdən ibarətdir.

Nazirliyin Mətbuat xidmətinin verdiyi məlumata görə,

Füzuli rayonunun işğaldan azad olunan ərazilərində yaşayan uşaqların kompleks tibbi müayinələri aparılıb.

Aksiya uşaqların sağlamlıq vəziyyətinin müəyyən edilməsi və qiymətləndirilməsi, xəstəliklərin səbəblərinin erkən aşkar edilməsi, aradan qaldırılması və profilaktik tədbirlərin hazırlanması məqsədilə keçirilib.

Aksiya zamanı Pediatriya İnstitutunun pediatriları, uşaq

hətlər verilib, profilaktik baxışlar keçirilib və lazım gəldikdə müvafiq müalicə təyin edilib.

Tədbir zamanı 150-dən çox uşaq həkimlər tərəfindən ümumi müayinədən, həmçinin ultrəsə və exokardiografiya müayinələrindən keçib.

Qeyd edək ki, işğaldan azad olunan digər ərazilərdə də tibbi müayinələrinin və maarifləndirici tədbirlərin davamlı olaraq keçirilməsi nəzərdə tutulub.

ÜST: Avropa regionunda 1,2 milyon uşaq təcili peyvəndlənməlidir

Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının (ÜST) Avropa bürosunun məlumatına görə, Avropa regionunda 2023-cü ildə qızılca yoluxmalarının sayı kəskin artıb, bu isə milyonlarla insanı təhlükəyə məruz qoyur.

Qurumun rəsmi saytı xəbər verir ki, ötən il Avropanın və Mərkəzi Asiyanın 53 ölkəsindən 41-də 58 mindən çox qızılca yoluxması minlərlə insanın xəstəxanaya yatırılması və onlarla insanın ölümü ilə nəticələnib.

Son məlumatlar əvvəlki üç illə müqayisədə 2023-cü ildə qızılca yoluxmalarının sürətlə artmasını əks etdirir. Regionun bu xəstəlikdən peyvənd olunmayan bütün sakinləri təhlükə altındadır. Təşkilatın ekspertləri bəyan edirlər ki, 2024-cü ildə qızılca yoluxmasının artmasının aradan qaldırılması üzrə ardıcıl işlər aparmaq lazımdır.

Bildirilir ki, qızılca yoluxma hallarının təxminən yarısı 5 yaşınadək uşaqlar arasında qeydə alınıb. Bu, COVID-19 pandemiyasının səhiyyə sistemində, o cümlədən immunlaşdırma xidmətlərinə əhəmiyyətli dərəcədə təsirini göstərir. Söhbət ondan gedir ki, pandemiya zamanı çox sayda uşaq qızılca və digər xəstəliklər əleyhinə planlı peyvəndləri ötürməli olub.

ÜST-nin regional direktoru Hans Klügenin sözlərinə görə, Avropa regionunda səhiyyə sistemləri ötürülən işlərin əvəzini çıxmalı və təcili surətdə 1,2 milyon uşağı peyvənd etməlidir. Klüge əlavə edib ki, bununla yanaşı, planlı immunlaşdırmanı davam etdirmək lazımdır.

ÜST-də hesab edirlər ki, bütün dünyada qızılca yoluxmalarının artımı nəzərə alınarsa, in-

feksiyanın xaricdən gətirilməsi riski, praktiki olaraq, qaçılmazdır. Bu problemlə üzleşən bütün üzv dövlətlər artıq epidemioloji nəzarəti gücləndirib və immunlaşdırma üzrə səyləri aktivləşdiriblər.

Qızılca dünyada ən yoluxucu xəstəliklərdən biridir ki, yoluxmuş insan tərəfindən nəfəs alanda, öskürəndə və asqıranda yayılır. Virus havada və ya səthlərdə iki saat ərzində yoluxucu qalır.

İnfeksiyaya immuniteti olmayan hər kəs yolu-

xa bilər. Xəstəlik səpgi ilə keçir, onun fəsadlarına korluq, ensefalit, qulaq infeksiyaları, pnevmoniya, eləcə də güclü diareya və onunla əlaqəli susuzlaşma aiddir.

Peyvənd olunmayan kiçikyaşlı uşaqlar və hamilə qadınlar xəstəliyin kəskin ağırlaşmalarına daha çox məruz qalırlar. Qızılca immun sistemini də zəiflədir, orqanizm digər yayılan xəstəliklərdən müdafiəni itirir, nəticədə, uşaqlar həmin xəstəliklərə həssas olurlar.

Səhiyyə Nazirliyi Füzuli şəhərində məktəbyaşlı uşaqlar üçün maarifləndirici aksiya keçirib

Azərbaycan Respublikasının əsas prioritetləri sırasında dayanan «İşğaldan azad olunmuş ərazilərə Böyük Qayıdış» proqramı çərçivəsində bu ərazilərə köçürülən vətəndaşlar arasında Səhiyyə Nazirliyi tərəfindən sağlam həyat tərzinin təşviqi ilə bağlı tədbirlər davam etdirilir.

İSİM tərəfindən hazırlanaraq istifadəyə verilən «Sağlam uşaq» internet portalı (<https://saglamusaq.az>) və mobil əlavəsi barədə geniş məlumat təqdim olunub. Bildirilib ki, şagirdlər, müəllimlər və valideynlər üçün nəzərdə tutulan portalda sağlamlığın qorunması və möhkəmləndirilməsi ilə bağlı faydalı məlumatlar, maarifləndirici materiallar, video-

Nazirliyin Mətbuat xidmətindən verilən məlumata görə, Səhiyyə Nazirliyi İctimai Səhiyyə və İslahatlar Mərkəzi (İSİM) tərəfindən Füzuli şəhərində məktəbyaşlı uşaqlar və onların valideynləri üçün sağlam həyat tərzinin təbliğinə həsr olunan maarifləndirici tədbir və aksiya keçirilib.

İSİM nümayəndələri «Sağlamlığın qorunması», «Sağlam həyat təzi» və digər mövzularla bağlı təqdimatlarla çıxış ediblər. Məktəbyaşlı uşaqların hərtərəfli inkişafı üçün erkən yaşlardan sağlam həyat təzi seçməyin, hər gün fiziki aktiv olmağın və sağlam qidalanmanın vacibliyi barədə tövsiyələr verilib. Ölkəmizdə aparılan məqsədyönlü maarifləndirmə tədbirlərinin əhəmiyyəti və gənc nəslin sağlam inkişafının daim diqqət mərkəzində saxlanıldığı vurğulanıb.

riqləndirici materiallar, videoçarxlar və interaktiv oyunlar toplanılıb.

Tədbirdən sonra keçirilən maarifləndirici aksiyada sağlam həyat təzi geniş təbliğ və təşviq olunub, zərərli vərdişlərin fəsadlarını təsvir edən rəsmlər sərgilənib. Həmçinin əldə edilən biliklərin möhkəmləndirilməsi üçün şagirdlər arasında sağlam həyat təzinə dair interaktiv viktorina təşkil edilib. Aksiya iştirakçılarında sağlam həyat təzini təbliğ edən hədiyyələr təqdim olunub.

Maarifləndirici tədbir və aksiyada 300-ə yaxın şagird, müəllim və valideyn iştirak edib.

Qeyd edək ki, Səhiyyə Nazirliyi işğaldan azad olunmuş digər ərazilərdə də maarifləndirici tədbirlərin və müayinə aksiyalarının davamlı olaraq keçirilməsini nəzərdə tutur.

Britaniyalı molekulyar bioloqlar kliniki sınaqların birinci fazası çərçivəsində nəzarət olunmayan iltihablı reaksiya nəticəsində koronavirusun ən ağır formasının inkişafı zamanı pasiyentləri ölümdən müdafiə edən hüceyrə terapiyasını işləyib hazırlayıb və uğurla sınaqdan keçiriblər.

AZƏRTAC xəbər verir ki, bu barədə Anqlia Ruskin Universitetinin (ARU) mətbuat xidməti bildiriş.

«Aparığımız təcrübələr göstərdi ki, koronavirusun ağır forması olan pasiyentlərin bədəninə hüceyrə terapiyasının tətbiqi onların orqanizmində iltihabların səngiməsinə gətirib çıxarıb. Nəticədə, bu pasiyentlərdə çox az hallarda pnevmoniya inkişaf edib və onlarda nəzarət qrupundakı xəstələrlə müqayisədə virusdan ölüm halları daha az baş verib», — deyər ARU-nun professoru Castin Stebbinq tədqiqatın nəticələri barədə məlumat verir.

Tədqiqatçılar NKT-hüceyrələr ad-

Britaniyada koronavirusun ağır formasının hüceyrə terapiyası sınaqlarının birinci fazası aparılıb

landırılan hüceyrələrin bazasında qurulan hüceyrə terapiyasının kliniki sınaqlarının birinci fazası çərçivəsində bu qənaətə gəliblər. Onlar özlərində T-hüceyrələrin və NK-hüceyrələrin funksiya və əlamətlərini birləşdirən immun sistemi hüceyrələrinin alt növlərindən biridir, orqanizmin müxtəlif bakterial infeksiyalara ilkin reaksiyasında mühüm rol oynayır, eləcə də immunitetin həddən artıq yüksək fəallığının səngiməsinə cavab verirlər.

Alimlər ehtimal edirdilər ki, belə hüceyrələrin COVID-19 virusunun ağır formasının daşıyıcılarının orqanizminə yeridilməsi zəifləmiş T-hüceyrələrinin rezervuarının bərpasına gətirib çıxaracaq, nəticədə, bədən infeksiya ilə daha fəal mübarizə aparmağa başlayacaq və iltihabın inkişafına təkan verən siqnal

molekullarını daha az hasil edəcək. Professor Stebbinq və onun həmkarları koronavirusun ağır forması olan 25 könüllü üzərində bu terapiyanı sınaqdan keçiriblər.

Onların apardıqları müşahidələr və sınaqlar göstərib ki, NKT-hüceyrələrin inyeksiyaları pasiyentlərin 70 faizinin həyatını xilas etməyə kömək edib, halbuki nəzarət qrupundan yalnız 10 faiz xəstə sağ alıb. Bununla yanaşı, hüceyrə terapiyası bakterial pnevmoniyanın inkişaf tezliyini 80 faiz aşağı salıb və oksigeni birbaşa qan damarına yeridən ECMO sistemində qoşulmuş xəstələrin sağ qalma ehtimalını 57 faiz yüksəldib.

Professor Stebbinqin qeyd etdiyi kimi, hüceyrə terapiyasının yoxlanması birinci fazasının uğurla başa çatması əhəmiyyətli şəkildə çox sayda pasiyent-

lərin iştirakı ilə randomizasiya olunmuş kliniki sınaqların aparılmasına yol açır. Bu eksperimentlər koronavirus infeksiyasının ağır forması olan pasiyentlərin həyatını xilas etmək üçün NKT-hüceyrələrinin geniş tətbiqinə şərait yaradacaq.

COVID-19 virusunun ən ağır forması bəzi hallarda "sitokin qasırması" ilə müşayiət olunur. Həkimlər və bioloqlar anadangəlmə immunitetin həddən artıq fəal reaksiyasından yaranan güclü iltihabi prosesi belə adlandırırlar. Bu reaksiyanın işə salınması onunla nəticələnir ki, immun hüceyrələri ağciyər toxumalarını zədələməyə başlayır və bu da onların işinə mane olur, çox vaxt pnevmoniyanın ağır formasının inkişafına və pasiyentin ölümünə gətirib çıxarır. NKT-hüceyrələri məhz bu prosesin qarşısını alır.

UNICEF uşaqların qızılca, parotit və məxmərəkdən qorunması haqqında məlumat yayıb

COVID-19 pandemiyası dövründə müxtəlif infeksiyalara qarşı vaksinasianın miqyasının azalması ilə əlaqədar olaraq, hazırda Avropa və Mərkəzi Asiyada qızılca virusuna yoluxma hallarının sayı artır. QPM (qızılca, parotit və məxmərək əleyhinə vaksin) vaksini vasitəsilə tam vaksinasiyadan keçməmiş uşaqlar hələ də qızılca virusuna yoluxmanın yüksək risk dərəcəsinə aiddirlər, bu da pnevmoniyanın inkişafına, ömürlük beyin zədələnməsinə, eşitmə qabiliyyətinin itirilməsinə və hətta ölməyə gətirib çıxara bilər.

Bütün dünyada həkimlərin və alimlərin böyük əksəriyyəti QPM vaksinasianı tövsiyə edir və uşağı qızılca, parotit və məxmərəkdən müdafiə etməyə kömək edəcək bu vaksinin təhlükəsizliyinə və effektivliyinə etibar edir. UNICEF qızılca, parotit və məxmərək infeksiyaları, onlara qarşı QPM vaksini haqqında maarifləndirici material yayıb.

Qızılca nədir?

Qızılca çox yoluxucu virus xəstəliyidir. O, yoluxmuş insanın öskürdüyü və ya asqırdığı zaman ötürülə bilər. Digər insanlar yoluxmuş hava ilə nəfəs aldıqda və ya yoluxmuş səthə toxunduqda, daha sonra isə gözlər, burun və ya ağızlarına əl vurduqları halda yoluxa bilərlər. Havada iki saatədək yaşaya bilən qızılca virusu o qədər yoluxucudur ki, bir nəfərin yoluxduğu təqdirdə onu əhatə edən və immuniteti zəif olan insanlara 90 faizinə qədər yoluxur.

Bir çoxlarına qızılca yoluxmuş insanın dərisindəki səpgi ilə tanışdır, lakin bu xəstəlik

həmçinin yüksək temperatur, öskürək və zökəmlə müşayiət oluna bilər. Ağır hallarda qızılca pnevmoniya, respirator və nevroloji ağırlaşmaların inkişafı və hətta ölümlə nəticələnir.

Qızılcanın simptomları virusla təmasdan 7-14 gün sonra meydana olur və adətən, yüksək temperatur, öskürək, zökəm və sulu gözlər şəklində özünü büruzə verir. Qızılca səpgi ilk simptomların yaranmasından 3-5 gün sonra olur.

Uşağı qızılca müdafiə etmək üçün ən yaxşı üsul onu QPM vaksini ilə peyvənd etməkdir.

Parotit nədir?

Parotit də çox yoluxucu virus xəstəliyidir, ona insanın yanında asqıran və ya öskürən yoluxmuş şəxsə yoluxmaq olar. Bundan başqa, xəstəlik yoluxmuş insanın burun və ya ağıza əl vurub, daha sonra başqasının toxuna biləcəyi səthə toxunduğu halda ötürülə bilər.

Simptomlar çox vaxt zəif şəkildə ifadə olunur və adətən, bir neçə gündən sonra özünü göstərir. Onlardan ən çox gözəçarpanı şişmiş yanaqlar, qulaq və çənə arasındakı bölgədə boynun ağrısıdır. Digər simptomlar arasında başağrısı, temperaturun küzi artması, iştahasızlıq, boğaz ağrısı və çeynəmə zamanı ağrı var.

Lakin parotit eşitmə qabiliyyətinin itirilməsi, ürək problemləri, beyin və onurğa beyninin zədələnməsi də daxil olmaqla, ciddi ağırlaşmalara da gətirib çıxara bilər.

Uşaqları parotitdən müdafiə etməyin ən yaxşı yolu onların peyvənd olunmasını təmin etməkdir. QPM vaksini uşaqları tək bir inyeksiya vasitəsilə tam

üç xəstəlikdən müdafiə etməyə qadir olan son dərəcə təhlükəsiz birləşdirilmiş vaksindir.

Buna görə uşağı milli profilaktik peyvənd təqviminə uyğun olaraq təhlükəli xəstəliklərdən vaxtında peyvənd etdir-

mək, bununla bağlı sual yaranıqda, uşağa nəzarət edən həkimə müraciət etmək lazımdır.

Məxmərək nədir?

Məxmərək yoluxucu virus infeksiyasıdır. Buna yaxınlıqda yoluxmuş insan öskürdüyü və ya asqırdığı halda yoluxmaq olar. Bundan başqa, xəstəlik yoluxmuş insanın səthə toxunduqdan sonra başqasının həmin səthə toxunaraq, daha sonra isə gözlər, ağız və ya buruna toxunduğu halda ötürülə bilər.

Əvvəllər məxmərək "alman qızılcası" adlandırılırdı, bəzi insanlar onu bu gün də belə adlandırmaqda davam edir, baxmayaraq ki, o, qızılcaya səbəb olan eyni virusdan qaynaqlanır.

Məxmərəkə yoluxmuş kiçikyaşlı uşaqlarda, adətən, 2-3 həftədən sonra yaranan yüngül simptomlar müşahidə olunur. Ən çox yayılmış simptom bədənin ayrı-ayrı yerlərində qırmızı səpgidir. Digər simptomlar küzi

temperatur artımı, ürəkbulanma və yüngül konyunktivitdir.

Bu virusa qarşı peyvənd olunmayan hamilə qadınlar və onların inkişaf edən dölü üçün isə məxmərək ciddi təhlükədir. Bütün qadınların hamilə qaldıq-

dan əvvəl məxmərəkdən müdafiə olunması çox vacibdir. Ananın erkən hamiləlik dövrlərində, xüsusən ilk 12 həftə ərzində (birinci trimestrdə) yoluxma halında məxmərək ən ciddi zədələnmələrə səbəb olur.

Məxmərəkə yoluxmuş peyvənd olunmayan hamilə qadınlar uşaqsalma və ya ölü uşaq dünyaya gətirmə riskinə məruz qalırlar. Onların inkişafda olan dölü eşitmə pozuntusu, göz və ürək qüsurları, autizm, şəkərli diabet və qalxanvari vəzi problemləri kimi digər ömürlük funksional çatışmazlıqlar da daxil olmaqla, ciddi anadangəlmə qüsurlara məruz qalma riski altındadırlar. Özünü məxmərək və onun fəsadlarından müdafiə etməyin ən yaxşı yolu peyvənd olunmaqdır.

QPM vaksini uşaqları qızılca, parotit və məxmərəkdən (QPM) qorumağa kömək edir.

Bu xəstəliklər onların sağlamlığına ciddi zərər vura və hətta ölümlə nəticələnə bilər. Məhz buna görə, onlara qarşı vaksinasiya uşaqların sağlam və müdafiə olunmuş şəkildə böyüməsi üçün bu qədər vacibdir!

QPM vaksini 1970-ci illərdən istifadə olunur və bütün dünyada 500 milyondan çox uşağa uğurla tətbiq edilib. O, bir iynə vasitəsilə üç xəstəlikdən müdafiəni təmin edir. Bunun sayəsində uşaqlara daha az inyeksiya tələb olunur. Bundan başqa, iynələrin sayı azalırsa, bu, o deməkdir ki, uşaqlar daha az ağrı hiss edəcəklər, valideyn isə daha az stres keçirəcək.

QPM vaksini iki dozada tətbiq edilir. Onlardan birincisi uşağın bir yaş tamam olandan sonra (12-15 ayında), ikincisi isə 5-6 yaşında tətbiq edilir.

Unutmayın ki, uşaqlarımızı peyvənd etməyərək, onları əzab, xəstəxanaya yerləşdirmə və hətta ölümlə nəticələnə biləcək təhlükəli xəstəliklərin inkişaf riskinə düçar edirik.

QPM vaksini hansı mümkün yan təsirlərə səbəb ola bilər?

İstənilən digər vaksin və ya dərman preparatı kimi, QPM vaksini bəzi yan təsirlərə səbəb ola bilər, lakin onlar əksər hallarda yüngül və müvəqqəti xarakter daşıyır.

QPM vaksininin ciddi yan təsirlərinə nadir hallarda rast gəlinir, eyni zamanda, qarşısını aldığı xəstəliklərlə bağlı risklər isə xeyli yüksəkdir.

QPM vaksininin ən çox yayılmış yan təsirləri inyeksiyadan sonra əl ağrısı, temperaturun yüksəlməsi, yüngül səpgi, eləcə də müvəqqəti əzələ ağrısı və sərtliyi. Bir qayda olaraq, həkimin məsləhəti ilə reseptsiz ağrıkəsici preparatlar qəbul edərək və ya inyeksiya yerinə soyuq kompres qoyaraq, onların öhdəsindən ev şəraitində gəlmək olar.

Uşaqların böyük əksəriyyətində onkologiyadan tam sağalma mümkündür

Fevralın 15-i Uşaq Xərçəng Xəstəlikləri ilə Mübarizə Günüdür

Beynəlxalq Uşaq Xərçəng Xəstəlikləri ilə Mübarizə Günü ilk dəfə Uşaq Valideynlərinin Ümumdünya Konfederasiyasının təşəbbüsü ilə 2001-ci ildən təqvimə daxil edilib. Birinci dəfə həmin beynəlxalq gün yanvarın 15-də Lüksemburqda keçirilib, ancaq sonra onu fevralda qeyd etmək qərarı alınıb.

il dünyada 400 min uşaq və 20 yaşınadək yeniyetmə xərçəng xəstəliyinə mübtəla olur. Hər il təxminən 100 min uşaq xərçəng xəstəliyindən vəfat edir.

Erkən və vaxtında aparılan diaqnostika onkoloji xəstəliklərin müalicəsində mühüm rol oynayır. Xəstəliyin birinci və ya ikinci mərhələdə aşkar edilməsi onun uğurlu müalicəsinə

AZƏRTAC xəbər verir ki, hazırda onkoloji xəstəliklərə tutulmuş uşaqlar günü Uşaq Onkoloqlarının Beynəlxalq Cəmiyyətinin himayəsi altında dünyanın 90-dan artıq ölkəsində, o cümlədən Azərbaycanda qeyd edilir.

Uşaqlarda təsadüf olunan onkoloji xəstəliklər bütün bədxassəli şişlərin 1-1,5 faizini təşkil edir, böyüklərdə rast gəlinən xəstəliklərə nisbətən çox fərqlidir və onların əsas hissəsini embrional şişlər təşkil edir. Bunların arasında leykemiyalar daha tez-tez rast gəlinən xərçəng növüdür. Mərkəzi sinir sisteminin şişləri və limfomalar da uşaqlarda daha çox yayılan xəstəliklərdir. Digər bədxassəli şişlər - nefroblastoma, neyrolastoma, rabdomiosarkoma isə hər biri ayrı-ayrılıqda 6-7 faiz təşkil edir. Böyüklərdə təsadüf edilən mədə-bağırsaq, ağciyər, süd vəzi xərçəngi uşaqlarda çox nadir hallarda rast gəlinir.

Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının məlumatına görə, hər

səbəb olur. Ancaq xərçəng xəstəliyi əksər hallarda üçüncü, 8 faiz hallarda isə hətta dördüncü mərhələdə aşkar edilir.

Çətinlik ondan ibarətdir ki, onkologiyanın 200-dən artıq forması var və xəstəlik hər bir orqanda başlaya bilər. Müasir müalicə metodları uşaq onkologiyasında, uşaqlar arasında ən çox yayılmış leykemiya və qan xərçəngi zamanı daha yaxşı nəticə verir və uşaqların böyük əksəriyyətində tam sağalma mümkündür.

2012-ci il martın 7-də Milli Onkologiya Mərkəzinin nəzdində Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidentinin Mehriban Əliyevanın təşəbbüsü ilə yaradılan ölkəmizdə ilk Uşaq Onkoloji Klinikası fəaliyyətə başlayıb. Hazırda həmin klinika regionumuzda onkoloji xəstəliklərdən əziyyət çəkən uşaqlara ixtisaslaşmış, yüksək texnologiyalarla təchiz olunmuş keyfiyyətli tibbi yardım göstərən yeganə tibb müəssisəsidir.

Fiziki iztiraba qarşı birləşək!

Fevralın 11-i Ümumdünya Xəstələr Günüdür

1992-ci ildə Roma Papası II İohann Pavelin təşəbbüsü ilə Ümumdünya Xəstələr Günü təsis edilib. 1991-ci ildə Papaya Parkinson xəstəliyi diaqnozu qoyulduqdan sonra o, belə bir günün qeyd edilməsi təşəbbüsünü irəli sürüb.

11 fevral tarixində qeyd olunan Ümumdünya Xəstələr Günüün əsas məqsədi sağlamlıq və səhiyyə məsələlərinə diqqət çəkmək, xəstələrin ağrı və iztirablarını yüngülləşdirmək, cəmiyyəti xəstəliklərin gətirdiyi fiziki iztiraba qarşı birgə mübarizəyə səsləmək, ictimaiyyətin diqqətini tibbi xidmətin səviyyəsinə yüksəltməyə yönəltməkdir.

Hər il Ümumdünya Xəstələr Günü çərçivəsində maarifləndirici aksiyalar təşkil edilir, xəstəliklərdən əziyyət çəkən insanlara dəstək məqsədilə müxtəlif tədbirlər keçirilir, xəstəxanalar ziyarət olunur, sağlamlığın qorunması və sağlam həyat tərzinin təbliği istiqamətində profilaktik addımlar atılır.

Azərbaycan səhiyyəsinə ağır itki Aüz vermişdir. Azərbaycanın tanınmış həkimi və bacarıqlı səhiyyə təşkilatçısı, Əməkdar həkim Leyla Fərrux qızı Seyidbəyova ömrünün 77-ci ilində vəfat etmişdir.

Leyla Seyidbəyova 1971-ci ildə Azərbaycan Tibb İnstitutunun Müalicə-profilaktika fakültəsini fərqlənmə diplomu ilə bitirdikdən sonra təbabət elmi ilə məşğul olmuş, 1971-1986-cı illərdə Elmi Tədqiqat Pediatriya İnstitutunda kiçik elmi işçi, 1986-1992-ci illərdə Elmi Tədqiqat Mamalıq və Ginekologiya İnstitutunda baş elmi işçi kimi çalışmışdır. Elmi fəaliyyətinin nəticəsi olaraq namizədlilik dissertasiyasını müdafiə etmişdir.

Bundan sonra öz bilik və bacarıqlarını səhiyyə təşkilatçılığı sahəsində tətbiq edən L.Seyidbəyova 1992-2005-ci illərdə Bakı şəhəri 7 saylı Doğum Evinde baş həkim kimi çalışmışdır.

2005-2012-ci illərdə Bakı Baş Səhiyyə İdarəsinə rəhbərlik edən Leyla xanım paytaxtın tibb müəssisələrinin müasir tələblərə uyğun inkişafında əhəmiyyətli rol oynamışdır.

Nekroloq

Sonrakı illərdə L.Seyidbəyova Səhiyyə Nazirliyi Mərkəzi Neftçilər Xəstəxanasının baş direktoru, Bakı şəhəri 7 saylı Doğum Evinin baş həkimi vəzifələrində, bu tibb müəssisələrinin yüksək səviyyəli tibbi xidmət göstərməsi üçün çalışmışdır.

Səhiyyə təşkilatçılığı sahəsində fəaliyyətinə görə Leyla Seyidbəyova 2006-cı ildə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Sərəncamı ilə «Əməkdar həkim» fəxri adına layiq görülmüşdür. O həmçinin 2013-cü

ildə Səhiyyə Nazirliyinin «Səhiyyə əlaçısı» döş nişanı ilə təltif edilmişdir.

Leyla Seyidbəyovanın öziz xatirəsi onu tanıyanların qəlbində daim yaşayacaqdır.

Səhiyyə Nazirliyinin kollektivi Leyla Fərrux qızı Seyidbəyovanın vəfatından kədərləndiyini bildirir və ailə üzvlərinə dərin hüznə başsağlığı verir.

Allah rəhmət eləsin!

9 min illik tarixi olan stomatologiya

Fevralın 9-u Beynəlxalq Stomatoloq Günüdür

Hər il fevralın 9-u dünyada diş həkimləri və stomatoloqların peşə bayramı – Beynəlxalq Stomatoloq Günü qeyd edilir. Həmin günün qeyd olunması ənənəsi ildən-ildə daha geniş yayılır.

Stomatoloqların peşə bayramı üçün 9 fevral tarixinin seçilməsi təsadüfi deyil. Həmin gün xristianlıqda həm diş ağrısından əziyyət çəkənlərin, həm də onları bu ağrıdan xilas edənlərin himayədarı sayılan Müqəddəs Apolloniya Günü kimi qeyd edilir. Belə ki, bir İskəndəriyyə məmurunun xristianlığa iman gətirən qızı Apolloniyanın bu dindən dönməsi üçün 249-cu il fevralın 9-da ona dəhşətli işgəncələr verilib. İşgəncələrin xarakterinə görə müqəddəs Apolloniyanın əzabının atributları dişlər və ya kəlbətin hesab olunur. Bütün işgəncələrə davam gətirən qadı

nı tonqalda yandırmaqla hədələyəndə isə o, alovun içində doğru addımlayıb.

ABŞ və Fransa alimləri tədqiqatlar zamanı qədim stomatoloqların hələ 9 min il əvvəl ilk bormasının prototipindən istifadə etdiklərini aşkar ediblər. Pakistanın Bəlucistan əyalətində tapılan, b.e.ə. VI-IV əsrlərdə yaşamış insan qalıqlarını tədqiq edərək onların bəzi dişlərində 1-3 millimetr diametrdə və 3,5 millimetrdə qədər dərinlikdə dişlər aşkar edilib. Həmin fakt

stomatologiyanın qədimliyinin sübutudur. Maraqlıdır ki, açılan dişlərdən biri çənənin iç tərəfindən olub.

Azərbaycanda diş həkimlərinin ilk təşkilatı 1871-ci ildə Bakıda yaradılıb. 1919-cu ildə Bakı Dövlət Universitetində açılan Tibb fakültəsində tələbələr diş xəstəliklərini də öyrənməyə başlayıblar. 1930-cu ildə yaradılmış Azərbaycan Dövlət Tibb İnstitutunun Müalicə-profilaktika fakültəsinin verdiyi ixtisaslara stomatologiya ixtisası da daxil edilib. Stomatologiya fakültəsi ayrıca fakültə kimi 1954-cü ildə yaradılıb. 1977-ci ildə Uşaq stomatologiyası kafedrası açılıb. 2002-ci ildən Azərbaycan Tibb Universitetinin Stomatoloji Klinikası fəaliyyət göstərir.

Böyük problemləri olan nadir xəstəliklər

Nadir xəstəliklərin öyrənilməsi üzrə Avropa təşkilatının (EURORDIS) təşəbbüsü ilə Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı ilin ən nadir gününü – fevralın 29-nu Beynəlxalq Nadir Xəstəliklər Günü kimi təsis edib. Qısa illərdə həmin gün fevralın 28-də qeyd olunur. Onun hədəfi ictimaiyyətin diqqətini həmin xəstəliklərin öyrənilməsinə cəlb etmək və onlar haqqında məlumatın artırılmasına yönəltməkdən ibarətdir.

Nadir xəstəliklərin müxtəlif simptomlarına və nəticələrinə baxmayaraq, xəstələrin əksəriyyətində oxşar problemlər müşahidə olunur. Bu, düzgün

Fevralın 29-u Beynəlxalq Nadir Xəstəliklər Günüdür

diaqnostikanın olmaması və diaqnoz qoyulmasında gecikmə, keyfiyyətli tibbi yardımın yoxluğu, qulluq və müalicənin çətinliyi, ağır ictimai şəraitin, müalicə və keyfiyyətli tibbi yardımın göstərilməməsi, müalicənin yoxluğu ilə əlaqədardır.

Nadir xəstəliklərlə tibbin hər sahəsində üzləşmək mümkündür. Onların təxminən 80 faizə qədər genetik təbiətə malikdir. Hesablamalara görə, dünyada təxminən 5-7 minə yaxın nadir xəstəlik var və onlar dünya əhalisinin 3,5-5,9 faizini əhatə edir. Ən ciddi problemlərdən biri də budur ki, həmin xəstəliklər çətin tapılan

dərmanlarla müalicə edilir.

Dünyanın bir çox ölkələrində olduğu kimi, Azərbaycanda da nadir xəstəliklərə rast gəlinir.

Mütəxəssislərin qiymətləndirməsinə görə, dünyada həyat üçün təhlükəli olan nadir xəstəliklər sırasına olduqca ekzotik xəstəliklər sayılan Kabuki sindromu, Pallister – Killian sindromu, inkişaf edən sümük heteroplaziyası, Qoşə xəstəliyi və s. aiddir. Nadir sayılan, ancaq daha tez-tez rast gəlinən xəstəliklərə isə mukovissidoz, hemofiliya, xərçəngin müxtəlif formaları, mieloma, Alshaymer, Hantinqton xəstəliyi və başqaları aid edilir.

Xərçəng əleyhinə vaksin sınaqdan keçirilir

«Moderna» əczaçılıq şirkəti artıq xərçəng əleyhinə vaksini xəstələr üzərində sınaqdan keçirir.

AZƏRTAC Britaniyanın «The Independent» internet nəşrinə istinadla xəbər verir ki, COVID-19-a qarşı dərmanın istehsalı üçün uyğunlaşdırılmış mRNT texnologiyası orqanizmə xərçəng hüceyrələrini tanımaq və onlarla mübarizə aparmağa kömək edir.

Ekspertlər güman edirlər ki, bu vaksinlər onkoloji xəstəliklərin ölverişli müalicəsinə gətirib çıxara bilər. Bədəndə daxil olan mRNT-nin genetik materialı immun sistemə xərçəng hüceyrələrini sağlam hüceyrələrdən fərqləndirməyi

«öyrədir» və onları məhv etmək üçün səfərbər edir. «BioNTech», «Merck» və «Moderna» kimi şirkətlərin mRNT əsaslı xərçəng əleyhinə vaksinləri bütün dünyada kiçik sınaqlardan keçib və çox ümidverici nəticələr verib.

Səhiyyə Nazirliyi Respublika QİÇS-lə Mübarizə Mərkəzinin Şöbə müdiri Səbuh İliyev ölkəmizdə İİV/QİÇS infeksiyası ilə bağlı vəziyyət və onunla mübarizə barədə nazirliyin mətbuat xidmətinə müsahibə verib.

— Səbuh müəllim, əvvəlcə ölkəmizdə İİV infeksiyası (insanın immunçatışmazlığı virusu) ilə bağlı

«Əhalinin maarifləndirilməsi İİV-ə yoluxmanın profilaktikasında ən təsirli üsuldur»

vəziyyət barədə məlumat verməyinizi xahiş edirik.

— Azərbaycanda İİV-in aşkarlandığı ilk illərdə xəstəlik əhalinin risk qruplarına aid insanlar, xüsusilə də inyeksiyon narkotik istifadəçiləri arasında geniş yayılmışdı. Ölkə-

mizdə risk qrupları ilə zərər azaldılması proqramları çərçivəsində aparılan iş nəticəsində inyeksiyon narkotik istifadəçiləri arasında İİV-ə yoluxanların sayının 2 dəfə azalmasına nail olunub.

(Ardı səhifə 11-də)

ÜST-nin başçısı: «Dünya yeni pandemiyaya hazır deyil»

COVID-19-dan aldığımız ibrət dərsləri unudula bilər, çünki dünya ictimaiyyətinin diqqəti hazırda başqa böhranlar üzərində cəmləşib, dünya yeni pandemiyaya hazır deyil.

AZƏRTAC xəbər verir ki, bu fikirləri Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının (ÜST) Baş direktoru Tedros Adhanom Gebreyesus Dubayda keçirilən Ümumdünya Hökumət Sammitindəki çıxışında bildirib. O bəyan edib ki, bəşəriyyət gec-tez yeni «X xəstəliyi» ilə üz-üzə qalacaq və buna artıq indidən hazırlaşmaq lazımdır.

«COVID-19 pandemiyasından aldığımız ağırlı-acılı dərslər unudulmaq riski qarşısındadır, çünki diqqət dünyamızın qarşılaşdığı digər çoxsaylı böhranlara yönəlir», — deyən Gebreyesus xəbərdarlıq edib ki, bu, bəşəriyyətə növbəti dəfə baha başa gələcək. Onun sözlərinə görə, söhbət yeni pandemiyanın baş qaldırılıb-qaldırmayacağından yox, bunun nə vaxt baş verəcəyindən gedir. «İşlərin hazırkı vəziyyəti ilə bağlı olaraq, dünya əvvəlki kimi növbəti «X xəstəliyi»-nə və daha bir pandemiya hazır deyil. Əgər bu, sabah baş verərsə, o halda dünya COVID-19-la bağlı vəziyyətdəki problemlərin əksəriyyəti

ti ilə yenidən qarşılaşdır», — deyər ÜST-nin başçısı bildirib.

Baş direktor onu da qeyd edib ki, yeni pandemiya qrip virusu və ya daha bir koronavirusla, yaxud da həтта bilmədiyimiz yeni patogen ilə yarana bilər. Məhz buna görə o, «X xəstəliyi» adlandırılır. Gebreyesus xatırladı ki, «X xəstəliyi» termini ÜST-də ilk dəfə 2018-ci ildə — barəsində mütəxəssislərə heç nə məlum olmayan, lakin müəyyən hazırlıq tələb edən bir xəstəliyi işarələmək üçün istifadə olunub. «COVID-19 «X xəstəliyi» idi — yeni xəstəliyə səbəb olan yeni patogen idi», — deyər ÜST-nin başçısı izah edib.

Bununla bağlı Gebreyesus pandemiyalara hazırlıq barədə beynəlxalq Sazişin işlənilib hazırlanması üzrə ÜST-də aparılan məsləhətləşmələrin gedişində yaranmış fikir ayrılığını aradan qaldırmağa çağırıb.

AŞAĞIDAKI TİBB MÜƏSSİSƏLƏRİ GÖSTƏRİLƏN VAKANT YERLƏRƏ MÜSABİQƏ ELAN EDİR

<p>ATU-nun Tədris Cərrahiyyə Klinikası</p> <p>Tibb bacısı (qardaşı) - 10.0</p> <p>Ünvan: <i>Mirqasimov küç., 2</i></p> <p>Telefon: 449-82-54</p>	<p>«Elmi-Tədqiqat Tibbi Bərpa İnstitutu» PHŞ</p> <p>Kiçik elmi işçi - 1.0 (Balneofizioterapiya bölməsi)</p> <p>Kiçik elmi işçi - 1.0 (Kurort ehtiyatlarının öyrənilməsi şöbəsi)</p> <p>Ünvan: <i>Xətai pr., 5</i></p> <p>Telefon: 496-07-97</p>	<p>Beyləqan Rayon Gigiyena və Epidemiologiya Mərkəzi</p> <p>Sanitar-feldşer - 1.0</p> <p>Həkim-epidemioloqun köməkçisi - 1.0</p> <p>Entomoloqun köməkçisi - 1.0</p> <p>Ünvan: <i>S.Qaziyev küç., 21</i></p> <p>Telefon: (02122) 5-24-85</p>	<p>«Elmi-Tədqiqat Mamalıq və Ginekologiya İnstitutu» PHŞ</p> <p>Kiçik elmi işçi - 1.0 (Mamalıq şöbəsi)</p> <p>Kiçik elmi işçi - 1.0 (Reproduktiv sağlamlıq bölməsi)</p> <p>Laborant - 1.0 (Laboratoriya şöbəsi)</p> <p>Tibb bacısı (qardaşı) - 1.0 (Konservativ cərrahiyyə şöbəsi)</p> <p>Ünvan: <i>K.Kazımzadə küç., 118</i></p> <p>Telefon: 510-61-19</p>	<p>«Bakı Şəhər Narkoloji Mərkəzi» PHŞ</p> <p>Psixoloq - 1.0</p> <p>Ünvan: <i>A.Şərifzadə küç., 79</i></p> <p>Telefon: 432-00-40</p>
<p>«Respublika Psixiatriya Xəstəxanası» PHŞ</p> <p>Tibb bacısı (qardaşı) - 10.0</p> <p>Psixoloq - 2.0</p> <p>Sosioloq - 2.0</p> <p>Ünvan: <i>Ş.Hüseyn küç., 69/71</i></p> <p>Telefon: 455-10-91</p>	<p>Ədliyyə Nazirliyinin tibb xidmətinə qulluğa qəbulla bağlı müsabiqə davam edir</p> <p>Ədliyyə Nazirliyi tibb xidmətinin kadr korpusunun müsabiqə və şəffaflıq əsasında hazırlıqlı və zəruri peşə keyfiyyətlərinə malik kadrlarla koplektləşdirilməsi tədbirləri davam etdirilir.</p> <p>Bununla əlaqədar «Ədliyyə orqanlarında qulluq keçmə haqqında» Azərbaycan Respublikası Qanununun tələblərinə cavab verən Azərbaycan Respublikasının vətəndaşları açıq müsabiqədə iştirak etmək üçün dəvət olunur.</p> <p>Bildirilir ki, vakant ştat vahidləri tibb xidmətinin penitensiar müəssisələrindəki qurumlarında olmaqla aşağıdakı ixtisaslar üzrədir:</p> <p><i>Müsabiqədə iştirak etmək üçün sənədlər Ədliyyə Nazirliyi Tibb baş idarəsinin inzibati binasında (Bakı şəhəri, Nərimanov rayonu, Ceyhun Hacıbəyli küçəsi, 16 və 18) qəbul olunur. Həmçinin müraciətlər elekton poçt ünvanı (medical.department@justice.gov.az) vasitəsilə də edilə bilər.</i></p> <p><i>Əlavə məlumatları (012) 493-30-91 və (012) 493-06-50 nömrəli telefonlara zəng etməklə əldə etmək mümkündür.</i></p>	<p>Ali tibb təhsili üzrə:</p> <p>Həkim-terapevt</p> <p>Hekim-cərrah</p> <p>Şüa diaqnostikası üzrə həkim (rentgen)</p> <p>Həkim-travmatoloq</p> <p>Həkim-nevropatoloq</p> <p>Həkim-anestezioloq-reanimatoloq</p> <p>Həkim-dermatoloq</p> <p>Həkim-laborant</p> <p>Həkim-infeksiyonist</p> <p>Həkim-endoskopist</p> <p>Həkim-ftiziatr</p> <p>Həkim-psixiatr</p> <p>Həkim-narkoloq</p> <p>Həkim-statistik</p>	<p>«Elmi-Tədqiqat Mamalıq və Ginekologiya İnstitutu» PHŞ</p> <p>Kiçik elmi işçi - 1.0 (Mamalıq şöbəsi)</p> <p>Kiçik elmi işçi - 1.0 (Reproduktiv sağlamlıq bölməsi)</p> <p>Laborant - 1.0 (Laboratoriya şöbəsi)</p> <p>Tibb bacısı (qardaşı) - 1.0 (Konservativ cərrahiyyə şöbəsi)</p> <p>Ünvan: <i>K.Kazımzadə küç., 118</i></p> <p>Telefon: 510-61-19</p>	<p>Masallı Rayon Dezinfeksiya Stansiyası</p> <p>Tibbi-statistik - 1.0</p> <p>Ünvan: <i>H.Aslanov küç., 17</i></p> <p>Telefon: (0151) 5-75-61</p>
<p>ATU-nun Onkoloji Klinikası</p> <p>Tibb bacısı (qardaşı) - 2.0</p> <p>Ünvan: <i>Ə.Qasımzadə küç., 14</i></p> <p>Telefon: 597-43-23</p>	<p>5 nömrəli Uşaq Somatik Sanatoriyası</p> <p>Tibb bacısı (qardaşı) - 1.0</p> <p>Ünvan: <i>Zabrat 1, Axundov küç., 18</i></p> <p>Telefon: 550-24-15</p>	<p>Ədliyyə Nazirliyinin tibb xidmətinə qulluğa qəbulla bağlı müsabiqə davam edir</p> <p>Ədliyyə Nazirliyi tibb xidmətinin kadr korpusunun müsabiqə və şəffaflıq əsasında hazırlıqlı və zəruri peşə keyfiyyətlərinə malik kadrlarla koplektləşdirilməsi tədbirləri davam etdirilir.</p> <p>Bununla əlaqədar «Ədliyyə orqanlarında qulluq keçmə haqqında» Azərbaycan Respublikası Qanununun tələblərinə cavab verən Azərbaycan Respublikasının vətəndaşları açıq müsabiqədə iştirak etmək üçün dəvət olunur.</p> <p>Bildirilir ki, vakant ştat vahidləri tibb xidmətinin penitensiar müəssisələrindəki qurumlarında olmaqla aşağıdakı ixtisaslar üzrədir:</p> <p><i>Müsabiqədə iştirak etmək üçün sənədlər Ədliyyə Nazirliyi Tibb baş idarəsinin inzibati binasında (Bakı şəhəri, Nərimanov rayonu, Ceyhun Hacıbəyli küçəsi, 16 və 18) qəbul olunur. Həmçinin müraciətlər elekton poçt ünvanı (medical.department@justice.gov.az) vasitəsilə də edilə bilər.</i></p> <p><i>Əlavə məlumatları (012) 493-30-91 və (012) 493-06-50 nömrəli telefonlara zəng etməklə əldə etmək mümkündür.</i></p>	<p>«Elmi-Tədqiqat Pediatriya İnstitutu» PHŞ</p> <p>Kiçik elmi işçi - 1.0 (Tibbi-sosial araşdırmalar və elmi-tədqiqat işlərinin planlaşdırılması şöbəsi)</p> <p>Ünvan: <i>B.Bağirova küç., 15</i></p> <p>Telefon: 595-21-00</p>	<p>Milli Onkologiya Mərkəzi</p> <p><i>Torakal onkologiya bölməsinə:</i></p> <p>Elmi işçi - 1.0</p> <p>Kiçik elmi işçi - 1.0</p> <p><i>Şüa terapiyası bölməsinə:</i></p> <p>Böyük elmi işçi - 1.0 («şüa diaqnostikası və terapiyası» ixtisasında tibb üzrə fəlsəfə doktoru, dosent)</p> <p>Elmi işçi - 1.0 («şüa diaqnostikası və terapiyası» ixtisasında tibb üzrə fəlsəfə doktoru)</p> <p><i>Klinik-biokimyəvi laboratoriyasına:</i></p> <p>Kiçik elmi işçi - 1.0</p> <p><i>Ümumi onkologiya bölməsinə:</i></p> <p>Böyük elmi işçi - 1.0 («onkologiya» ixtisasında tibb üzrə fəlsəfə doktoru, dosent)</p> <p>Ünvan: <i>H.Zərdabi küç. 79b</i></p> <p>Telefon: 537-08-11</p>
<p>«Elmi-Tədqiqat Pediatriya İnstitutu» PHŞ</p> <p>Kiçik elmi işçi - 1.0 (Tibbi-sosial araşdırmalar və elmi-tədqiqat işlərinin planlaşdırılması şöbəsi)</p> <p>Ünvan: <i>B.Bağirova küç., 15</i></p> <p>Telefon: 595-21-00</p>	<p>Xaçmaz rayon GEM</p> <p>Sanitar-feldşer - 1.0</p> <p>Ünvan: <i>N.Nərimanov küç., 7</i></p> <p>Telefon: (02332) 5-12-80</p>	<p>Orta tibb ixtisas təhsili üzrə:</p> <p>Feldşer</p> <p>Tibb bacısı (qardaşı)</p>	<p>Milli Onkologiya Mərkəzi</p> <p><i>Torakal onkologiya bölməsinə:</i></p> <p>Elmi işçi - 1.0</p> <p>Kiçik elmi işçi - 1.0</p> <p><i>Şüa terapiyası bölməsinə:</i></p> <p>Böyük elmi işçi - 1.0 («şüa diaqnostikası və terapiyası» ixtisasında tibb üzrə fəlsəfə doktoru, dosent)</p> <p>Elmi işçi - 1.0 («şüa diaqnostikası və terapiyası» ixtisasında tibb üzrə fəlsəfə doktoru)</p> <p>Ünvan: <i>H.Zərdabi küç. 79b</i></p> <p>Telefon: 537-08-11</p>	<p>Baş redaktor:</p> <p>N.MƏCİDOVA</p> <p>Baş redaktorun müavini:</p> <p>S.NƏBİYƏVA</p> <p>Qəzet 1991-ci il yanvarın 5-dən nəşr olunur.</p> <p>Təsisçi:</p> <p>Azərbaycan Respublikası Səhiyyə Nazirliyi</p> <p><i>Müəlliflərin fikirləri qəzetin mövqeyi ilə üst-üstə düşməyə bilər. Redaksiyaya gələn yazılar geri qaytarılmır, onlara rəy verilmir.</i></p>

(Əvvəli səhifə 10-da)

Səhiyyə Nazirliyi Respublika QİÇS-lə Mübarizə Mərkəzinin risk qrupları arasında həyata keçirdiyi məqsədli fəaliyyət sayəsində Azərbaycanda epidemiyayı təmərküzləmiş səviyyədə və daxil olduğumuz Şərqi Avropa və Mərkəzi Asiya regionunun ölkələri arasında son yerlərdə saxlamaq mümkün olub. Eyni zamanda, Səhiyyə Nazirliyinin dəstəyi nəticəsində İİV üzrə göstəricilərdən asılı olmayaraq, xəstələrin virusa yoluxmanın aşkarlandığı vaxtdan antiretrovirus terapiya proqramına cəlb olunması təmin edilib.

— **İİV infeksiyasına qarşı hansı profilaktik tədbirlər tətbiq edilir?**

— İİV-lə mübarizə sistemində xəstələrin aşkarlanmasından başlayaraq, müalicəyə cəlb olunmaları və hətta onun davam etdirilməsi profilaktika tədbirlərinə aiddir.

Beləliklə, İİV-ə yoluxanların Mərkəz tərəfindən erkən aşkarlanması, dərhal antiretrovirus terapiyasına cəlb edilməsi, müalicənin davamlılığının təmin olunması, əhalinin İİV-lə bağlı biliklərinin artırılması və bu biliyin əsasında davranışların tənzimlənməsi müşahidə dövrünün hər bir mərhələsində xəstənin sağaldılması ilə yanaşı, onun yoluxdurmaq imkanlarını azaldır, bu yolla profilaktika tədbirləri həyata keçirilir.

Həmçinin Mərkəzin cəmiyyətdə stiqma və diskriminasiya ilə bağlı apardığı mübarizə tədbirləri də xəstələrin müayinələrdən yayınmasının qarşısını alır, onları müalicəyə erkən cəlb olunmağa təşviq edir, İİV-in yayılmasının qarşısının alınmasına xidmət göstərərək profilaktik xarakter daşıyır.

«Əhalinin maarifləndirilməsi İİV-ə yoluxmanın profilaktikasında ən təsirli üsuldur»

— **İİV infeksiyasının profilaktikasında vacib yer tutan Könüllü müayinə və məsləhətləşmə (KMM) məntəqələri necə təşkil edilir?**

— Səhiyyə Nazirliyinin müvafiq əmri ilə ölkədə Könüllü müayinə və məsləhətləşmə məntəqələri şəbəkəsi yaradılıb. Bu məntəqələr stasionar və mobil şəkildə təşkil edilib. Əhali üçün geniş ölçüdə imkanları nəzərə alaraq, ambulator poliklinika tipli müəssisələrdə yaradılan stasionar strukturlar şəxsin dinindən, irqindən, milliyətindən və sosial-iqtisadi vəziyyətindən asılı olmayaraq, ona İİV-lə bağlı məlumatlar təqdim edir, İİV-ə görə müayinə aparır və nəticə etibarilə müvafiq tövsiyələr verir. Xidmət anonim formada da həyata keçirilir. Burada məqsəd erkən aşkarlama və maarifləndirmədir.

Bununla yanaşı, eyni məqsədlə ölkəmizdə mobil Könüllü müayinə və məsləhətləşmə məntəqələri şəbəkəsi də fəaliyyət göstərir. Ümumilikdə 12 mini avtobus bazasında belə mobil məntəqə yaradılıb, onlar müxtəlif marşrutlarda ixtisaslı könüllü müayinə və məsləhətləşmə xidmətləri göstərir. Mobil şəbəkənin əsas təyinatı cəmiyyət üçün qapalı olan və yoluxmaya yüksək risk təşkil edən əhali qrupları nümayəndələri arasında müayinə və məsləhətləşmənin aparılmasıdır.

— **İİV infeksiyasının profilaktikası məqsədilə əhali arasında hansı işlər görülür?**

Səhiyyə Nazirliyi Respublika QİÇS-lə Mübarizə Mərkəzinin şöbə müdiri Səbuhi Əliyev

— İİV-ə yoluxmanın profilaktikası sahələrinin təhlili əhalinin təlimləndirilməsi üzrə fəaliyyətin ən təsirli üsul olduğunu təsdiq edib. Bu metodika müxtəlif istiqamətlərdən hər bir insanın biliklərinin artırılmasına, davranışının tənzimlənməsinə, təsadüfi əlaqələrdən qorunmasına imkan verir.

Səhiyyə Nazirliyi Respublika QİÇS-lə Mübarizə Mərkəzi risk qrupları ilə yanaşı, ümumi əhali arasında da maarifləndirici tədbirlər həyata keçirir. Belə ki, əhalinin sıx toplaşdığı məkanlarda, iri ticarət mərkəzlərində, eyni zamanda, paytaxtdakı və regionlardakı orta və ali təhsil ocaqlarında silsilə tədbirlər və kütləvi müayinə aksiyaları təşkil olunur. Bundan əlavə, İİV infeksiyası ilə mübarizədə profilaktik tədbirlərin əyani tərzdə baxımlılığını gücləndirmək məqsədilə müxtəlif dövlət qurumları ilə sıx əməkdaşlıq qurulub. Bu əməkdaşlıq çər-

çivəsində ictimai nəqliyyat dayanacaqlarında, mübadilə mərkəzlərində və digər yerlərdə Mərkəz tərəfindən hazırlanan maarifləndirici materiallar (video, şəkil və s.) gün ərzində nümayiş etdirilir.

Ümumi müalicə müəssisələri şəbəkəsi üçün Mərkəz tərəfindən «İİV-ə yoluxmanın aşkarlanması və profilaktikası üzrə» metodiki vəsaiti tərtib edilib. Eyni zamanda, tibb müəssisələrində xəstəxanadaxili infeksiyanın yayılmasının profilaktikası məqsədilə universal təhlükəsizlik qaydaları işlənib və çap edilərək gündəlik istifadə üçün tibb müəssisələrində yayımlanıb.

— **Bilmək istərdik ki, bu virusa yoluxmanın qarşısını necə almaq olar?**

— İİV virusuna yoluxmanın qarşısını almaq üçün, ilk növbədə, yoluxma yolları barədə məlumatlı olmaq lazımdır. İnsanlara təsadüfi, qorunmamış cinsi əlaqədən çəkinmək, zərərli vərdişlərdən uzaq olmaq tövsiyə olunur. Bununla yanaşı, xüsusilə ana bətnində yoluxmanın qarşısını almaq məqsədilə hamilə qadınların İİV-ə müayinəsi, İİV-ə yoluxan hamilələrin davamlı müalicəsi tövsiyə edilir.

Həmçinin, İİV-ə yoluxmanın qarşısının alınmasında təmasdan öncəki və sonrakı profilaktikamın böyük əhəmiyyəti var.

Əgər bir şəxsin İİV-ə yoluxma riski varsa, müayinələrdən keçdikdən sonra yoluxma riski mütəxəssis tərəfindən qiymətləndirilir. 72 saatdan gec olmayaraq ona təmasdan sonrakı profilaktika təyin olunur.

Pharma
Store

Pharmonline.az

***9400**

Yeni innovasiya!

D vitamini miqdarını evdə təyin edin

Vitamin D rapid test
Total 25-hydroxy vitamin D

Vitamin D rapid test
Total 25-hydroxy vitamin D

Əziz xanımlar!
“HB Co LTD” şirkəti
Sizi Beynəlxalq
Qadınlar Günü
münasibəti ilə təbrik edir,
Sizə uzun ömür,
can sağlığı və işlərinizdə
müvəffəqiyyətlər arzulayır!

Sağlam gələcək - bizimlə gələcək!

AVROMED

Mocom M10

Stomatoloji qurğu

Mocom
firması istehsalı olan
müxtəlif konfigurasiyalı
stomatoloji qurğular

Mocom Firması avadanlıqlarının
Respublikamızda yeganə
distribyutoru **Avromed Dental**dir